

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської мови та методики її навчання

К В А Л І Ф І К А Ц І Й Н А Р О Б О Т А

на тему: «Розвиток англomовного діалогічного мовлення в учнів старшої
школи з використанням сучасних інтерактивних методів навчання (методу
«Акваріум» та «методу Проектів»»

Здобувачки 2 курсу групи 2 МСОА
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 014 Середня освіта
(за предметними спеціальностями)
Предметної спеціальності 014.02 Середня освіта
(англійська мова та зарубіжна література)
Спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
Додаткової спеціалізації 014.022 Німецька мова
та зарубіжна література

Баюрко Марії Юріївни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник
Поселецька Катерина Андріївна,
кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	6
1.1 Основні характеристики діалогічного мовлення та підходи до його формування.....	6
1.2 Етапи формування компетенції в діалогічному мовленні.....	12
1.3 Особливості використання інтерактивних методів для розвитку компетенції в діалогічному мовленні.....	15
1.4 Психологічні особливості учнів старшої школи.....	24
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ «ПРОЄКТІВ» І МЕТОДУ «АКВАРІУМ».....	29
2.1. Хід та етапи організації пробного навчання з використанням методів «Проектів» і «Акваріум».....	29
2.2. Аналіз та інтерпретація результатів пробного дослідження.....	74
Висновки до розділу 2.....	88
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	92
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день основне завдання вчителя іноземних мов полягає в підготовці учнів до ефективного комунікативного процесу, до формування комунікативної компетенції з метою досягнення високого рівня спілкування. Навчання англійської мови у старшій школі визначено потребами сучасного суспільства у спілкуванні, в тому числі і на міжкультурному рівні. Протягом всього процесу навчання англійської мови в школі відбувається використання елементів комунікативного підходу шляхом формування та розвитку навичок діалогічного мовлення.

У процесі навчання іноземної мови формується комунікативна компетентність учнів (лексичні, фонетичні та граматичні знання), що передбачає використання знань іноземної мови як засобу спілкування.

Під час навчання англійської мови вчителі повинні використовувати у навчальному процесі не лише підручники та класичні робочі зошити, а й різноманітні аудіо- та відеоматеріали, тестові завдання тощо, особливо інтерактивного спрямування.

Вітчизняні науковці присвятили багато праць вивченню процесу розвитку умінь усного діалогічного мовлення. Так, методичні аспекти навчання іншомовного діалогічного мовлення знаходимо у працях Заболотської О., Плахотника В., Мартинової Р., Тарнопольської О., Скляренко Н., та ін. Іноземні науковці теж звертались до цього питання у своїх наукових розвідках, зокрема: Bachman L., Pfof M., Wolfson N. Питання впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес порушували Волошина Г., Комар О., Пироженко Л., Пометун О., Сердюк Т., Шевчу П. та інші. Проблему використання інтерактивних методів на уроках англійської мови досліджував Кочубей Н. Теоретичні засади навчання іншомовної мовленнєвої діяльності розкриваються у працях Бігич О., Богуш А., Панової Л. та Тезікової С.

Проблема формування та розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи з використанням інтерактивних методів, зокрема методу «Акваріум» та методу «Проектів» є досить актуальною та недостатньо розробленою.

Об'єктом дослідження є процес розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи.

Предметом дослідження є особливості формування англомовного діалогічного мовлення з використанням сучасних інтерактивних методів навчання: методу «Акваріум» та методу «Проектів».

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній перевірці експериментальним шляхом використання сучасних інтерактивних методів навчання (метод «Акваріум» та «метод Проектів») для розвитку англомовного діалогічного мовлення.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- проаналізувати науково-методичну літературу з питань розвитку англомовного діалогічного мовлення;
- визначити етапи формування компетенції в діалогічному мовленні;
- дослідити особливості використання інтерактивних методів навчання для розвитку компетенції в діалогічному мовленні;
- охарактеризувати психологічні особливості учнів старшої школи;
- розробити комплекс вправ для розвитку англомовного діалогічного мовлення з використанням методу «Акваріум» та «методу Проектів»;
- запровадити в навчальний процес розроблений комплекс завдань для розвитку англомовного діалогічного мовлення з використанням методу «Акваріум» та «методу Проектів»;

- проаналізувати хід пробного навчання для розвитку англомовного діалогічного мовлення з використанням методу «Акваріум» та «методу Проєктів».

Для досягнення поставлених завдань нами було застосовано наступні **методи дослідження**:

- *теоретичні* (аналіз науково-методичної літератури вітчизняних та зарубіжних науковців; узагальнення теоретичних висновків з даного питання; моделювання навчального процесу згідно запропонованої методики;)

- *емпіричні* (розробка комплексу вправ для розвитку в учнів англомовного діалогічного мовлення).

- статистичні – інтерпретація результатів пробного навчання з метою визначення ефективності запропонованої методики та обґрунтування доцільності подальшого впровадження у навчальний процес.

Наукова новизна роботи полягає в розробці комплексу практичних вправ та завдань для розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи за допомогою методу «Акваріум» та «методу Проєктів».

Практичне значення полягає в можливості застосування розробленого комплексу вправ на уроках англійської мови у старшій школі.

Апробація результатів

1. «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (30 жовтня 2024 року, Вінниця) с. 78-79.
2. VIII Всеукраїнська наукова інтернет конференція «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі» (14 листопада 2024 року, Суми) с. 10-12.
3. VIII Всеукраїнська наукова інтернет-конференція «Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи» (20 - 21 лютого 2025 року, Кам'янець Подільський) с. 6-9.

4. XIII Всеукраїнська студентська інтернет-конференція «Мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти» (2 - 4 квітня 2025, Кам'янець Подільський) с. 98-102.
5. Стаття Категорії Б «Розвиток мовленнєвої компетентності учнів за допомогою методів «АКВАРІУМ» та методу «ПРОЄКТІВ» Журнал Крос-Культурної Освіти/ Journal Of Cross-Cultural Education № 6 (2025) с. 14-22.
6. Всеукраїнська наукова-практична конференція «Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в сучасному освітньому просторі» (20 травня 2025 року, Вінниця) с. 129-131.
7. II Міжнародна наукова конференція «Innovations and New Directions in Scientific Research» (20 вересня, Манчестер) с. 82-85.
8. XXIII Всеукраїнська студентська інтернет-конференція з міжнародною участю «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: ІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ» (31 жовтня 2025 року, Вінниця)

Загальна кількість публікацій – 8.

Структура роботи. Дана робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (71 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи –106 сторінки, з них основного тексту – 89 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

1.1 Основні характеристики діалогічного мовлення та підходи до його формування

Навчання англійської мови означає не лише отримання учнями лінгвістичних знань, але й формування навичок користування іноземною мовою як специфічним засобом спілкування; уміння критично аналізувати певні мовні факти та культурні події; знаходження потрібної інформації з усіх доступних джерел; формування власної точки зору щодо відповідної комунікативної ситуації.

Формування мовної комунікативної компетенції є одним з ключових завдань навчання учнів іноземної мови, що вимагає комплексного та системного підходу до організації навчального процесу. В сучасній методиці викладання іноземних мов комунікативна компетенція розглядається як інтегративне явище, що включає не лише знання мовної системи, але й здатність використовувати ці знання в реальному спілкуванні.

Оволодіння системою мовних знаків передбачає засвоєння фонетичних, лексичних та граматичних аспектів мови у їх взаємозв'язку. Важливим є розуміння того, що мовні знаки не існують ізольовано, а функціонують як цілісна система, де кожен елемент має своє специфічне значення та функціональне навантаження. При цьому засвоєння мовних знаків повинно відбуватися в контексті їх практичного використання в мовленнєвій діяльності.

Здійснення адекватного міжкультурного спілкування вимагає від учнів не лише володіння мовним матеріалом, але й розуміння соціокультурного контексту комунікації. Учні повинні усвідомлювати особливості мовленнєвої поведінки носіїв мови, враховувати культурні відмінності та вміти адаптувати своє мовлення відповідно до ситуації спілкування.

Поселецька К. справедливо наголошує на важливості демократичного підходу до організації сучасного уроку іноземної мови. Такий підхід створює сприятливі умови для активної участі учнів у навчальному процесі, стимулює їх до самостійного пошуку знань та формування власної думки. Демократичний стиль спілкування на уроці сприяє розвитку критичного мислення учнів та їхньої здатності аргументовано висловлювати свої погляди[59, с. 92].

Активна участь учнів у навчальному процесі передбачає їх залучення до різноманітних видів мовленнєвої діяльності. Це можуть бути дискусії, рольові ігри, проектна робота, презентації та інші форми інтерактивного навчання. Важливо, щоб учні мали можливість практикувати мову в різних комунікативних ситуаціях, наближених до реального спілкування.

Музика І. Звертає увагу на важливість розуміння структури мовленнєвого акту, яка включає мотиваційний, операційний та контрольний компоненти. Мотив як початковий етап мовленнєвого акту відіграє ключову роль у формуванні комунікативного наміру. Важливо створювати на уроці такі ситуації, які б стимулювали природну потребу учнів у спілкуванні іноземною мовою[12, с. 155].

Орієнтація в соціально-психологічних умовах ситуації є важливим аспектом успішної комунікації. Учні повинні вміти аналізувати комунікативну ситуацію, враховувати особливості співрозмовника та обирати відповідні мовні засоби. Це вимагає розвитку соціолінгвістичної компетенції та навичок міжкультурного спілкування.

Програма мовленнєвих дій та система операцій складають операційний компонент мовленнєвого акту. На цьому етапі важливо забезпечити учнів необхідними мовними засобами та стратегіями комунікації. Це включає роботу над лексичним матеріалом, граматичними структурами, мовленнєвими моделями та комунікативними стратегіями.

Контроль за результатом і процесом мовленнєвих дій є невід'ємною частиною комунікативної діяльності. Учні повинні вміти оцінювати

ефективність свого мовлення, виявляти та виправляти помилки, корегувати свої висловлювання відповідно до реакції співрозмовника. Важливо розвивати в учнів навички самоконтролю та самооцінки.

Використання мовних і позамовних знаків у процесі комунікації вимагає комплексного підходу до навчання. Окрім власне мовних засобів, учні повинні володіти невербальними засобами комунікації, розуміти значення жестів, міміки, інтонації в процесі спілкування. Це сприяє формуванню цілісної комунікативної компетенції та забезпечує ефективність міжкультурного спілкування.

Основу діалогічного мовлення складає діалог як форма спілкування та обміну повідомленнями між двома особами. Кожен діалог складається з трьох ключових елементів: зав'язка розмови, відповідь учасника діалогу та зворотній зв'язок.

Салащенко Г. М. відзначає, що однією з головних цілей навчання іноземній мові є розвиток іншомовної комунікативної компетенції, тобто здатності та готовності здійснювати іншомовне міжособистісне та міжкультурне спілкування з носіями мови, що вивчається. Сучасні школярі повинні мати можливість водночас вивчати іноземну мову та розвивати свою комунікативну компетенцію, яка характеризується невимушеністю відносин між партнерами спілкування, невідповідністю мовленнєвого акту, наявністю в учнів умінь брати участь у реальному спілкуванні з метою обміну інформацією [17, с. 312-313].

На основі аналізу науково-методичної літератури нами виокремлено такі елементи англомовної комунікативної компетентності (табл. 1.1.):

Елементи комунікативної англомовної компетентності

<i>Назва компетентності</i>	<i>Основні риси</i>
Мовна компетентність	Здатність людини використовувати засоби мови для вираження власних думок та почуттів
Мовленнєва компетентність	Здатність людини застосовувати вивчений мовний матеріал у процесі мовленнєвої взаємодії з людьми
Лінгвосоціокультурна	Використання мовленнєвих особливостей конкретної мови у процесі комунікації
Навчально-стратегічна	Уміння аналізувати та надавати оціночне твердження певній ситуації спілкування

На думку Христич Н. навчання діалогічного мовлення – це шлях до розв’язання проблеми спілкування. Суть спілкування полягає в тому, що воно є засобом передачі досвіду поколінь. У процесі спілкування людина виявляє свої індивідуальні психологічні, етикетні та мовленнєві особливості; відбувається взаємний обмін інтересами, ставленням до навколишньої дійсності, особистісними почуттями тощо [21, с. 113].

Діалогічне мовлення – це такий вид спілкування, що має двосторонню спрямованість. У процесі спілкування співрозмовник може виступати як мовцем, так і слухачем. Під час обміну своїми думками та висновками відбувається взаємне розуміння між учасниками діалогу. Володіння діалогічним мовленням передбачає ефективне використання навичок говоріння та аудіювання.

Діалогічне мовлення – це основний засіб спілкування між людьми для передачі досвіду поколінь. У процесі такого спілкування співрозмовники обмінюються цінною інформацією, оцінним ставленням до навколишньої діяльності, виявляють свої індивідуальні та мовленнєві здібності.

На уроках англійської мови у школі діалог варто розглядати як взаємодію учнів з метою вирішення певної проблеми.

Як зазначає Салащенко Г. в умовах діалогічного навчання в учнів формуються уміння реалізувати себе через спілкування. До них зараховують наступні уміння:

- встановлювати ділові стосунки;
- вступати в мовленнєвий контакт і виходити з нього у потрібний момент;
- повідомляти співрозмовнику та роз'яснювати свої думки й судження та давати оціночне судження думкам опонента;
- адекватно сприймати позицію інших учасників діалогу;
- конструктивно вирішувати суперечку, яка виникла, запропонувати варіанти вирішення проблемних питань;
- знімати емоційну напруженість або конфлікт при обміні навчальною інформацією та вирішенні тематичної проблеми, тобто використовувати іноземну мову як засіб реального іншомовного спілкування [17, с. 313].

Мовленнєва діяльність – це процес вираження власної точки зору за допомогою системи мовних засобів. Вона включає в себе два основні процеси – говоріння та слухання.

Вважаємо аргументованою точку зору Наконечної А., яка стверджує, що у сфері мовлення провідною функцією є комунікативна. У мовленнєвій діяльності вона реалізується в одному з трьох можливих варіантів:

1. Індивідуально-регулятивна функція (функція впливу).
2. Колективно-регулятивна функція (радіо, газета, ораторське мовлення) – реалізується в умовах «масової комунікації», немає зворотнього зв'язку.
3. Саморегулятивна функція (під час планування власної поведінки).

У діалогічному мовленні основними компонентами є репліки, тобто вирази, якими обмінюються співрозмовники у процесі діалогу. Репліки можуть складатися з одного слова, словосполучення або, навіть, кількох речень.

Гембарук А. у своїй праці вказує на те, що «Діалогічне мовлення виконує декілька функцій у методиці навчання іноземної мови:

- передача інформації;
- прийняття, неприйняття того, що пропонується;
- обмін судженнями, думками, враженнями, почуттями;
- обґрунтування своєї точки зору;
- пояснення чи роз'яснення того чи іншого явища (факту тощо) [5, с. 30].

У процесі розвитку діалогічного мовлення відбувається активне використання мовленнєвих (комунікативних) навичок старших школярів. Кожен учень у діалозі має свою роль, може виразити власну точку зору.

На думку Брецько І. діалогічне мовлення є найефективнішим методом формування іншомовної комунікативної компетенції учнів, навчити учня англійській мові можна лише при умові спілкування, лише в цьому випадку можливе автоматичне перенесення навичок і умінь в реальні умови [2, с. 40].

На нашу думку, під час розвитку навичок діалогічного англійського мовлення в учнів можуть виникати деякі труднощі, зокрема:

- недостатня концентрація уваги у зв'язку з тим, що діалогічне мовлення поєднує в собі два види мовленнєвої діяльності (говоріння та слухання). Дітям важко одночасно і слухати, і формулювати свою відповідь на репліку співрозмовника;
- діалог – це непередбачувана ситуація, яка не може бути запланованою чи штучно створеною. Тому учням дуже важливо уважно слідувати за думками та репліками співрозмовника.

Слушну думку має Михайлова О., яка зауважує, що вчитель має навчити учнів взаємодіяти між собою задля покращення рівня усного спілкування, щоб вони вільно могли висловлювати свої думки англійською мовою. Для цього важливо враховувати індивідуальні та вікові особливості школярів, ефективність методів, прийомів, засобів навчання та правильний їх підбір до кожного уроку англійської мови [11, с. 1].

Отже, діалогічне мовлення – це такий вид спілкування, коли кожен учасник є то слухачем, то мовцем. Діалогічне мовлення має вмотивований характер та емоційну забарвленість. Під час такого спілкування мовці

передають свої думки та почуття, власне оцінне ставлення до певних явищ та подій. Будь-яке висловлювання співрозмовника містить основну думку комунікації та мовленнєву реакцію на нього. Під час процесу усного діалогічного мовлення учні можуть використовувати всі набуті ними мовні знання та вміння, мімічні жести, інтонацію.

Завдання вчителя у старших класах є вироблення у школярів конкретного комплексу умінь та навичок комунікативно правильно використовувати засоби мови в різних життєвих ситуаціях. Варто рівномірно розвивати усі види мовленнєвої діяльності.

На уроках з англійської мови вчитель має використовувати комплекс навчально-тренувальних вправ для вироблення навичок аудіювання та говоріння, вдосконалення форм мовленнєвого етикету та культури спілкування.

1.2 Етапи формування компетенції в діалогічному мовленні

Під час аналізу науково-методичної літератури з обраної нами теми, було визначено такі основні етапи формування та реалізації діалогічного мовлення:

- оволодіння уміннями складати репліки (на цьому етапі учні вчаться складати репліки за допомогою того мовного лексичного запасу та мовних засобів, якими вони вже оволоділи під час вивчення англійської мови. В цей час відбувається вдосконалення навичок говоріння, як діалогічного, так і монологічного);
- створення зв'язного тексту за допомогою вдало підібраних реплік (цей етап передбачає формування ряду реплік у зв'язний текст. Тут школярі виступають повноцінними учасниками мовленнєвої ситуації. Учні вчаться обмінюватися репліками «запитання - відповідь» і навпаки);
- ведення міні-діалогів (старші школярі на цьому етапі ведуть розгорнутий діалог; підтримують бесіду).

Шовковий В. наголошує на тому, що відповідно до чинної програми з англійської мови учні старшої школи продовжують розвивати вміння діалогічного мовлення для забезпечення розвитку у них діалогічної компетентності. Таким способом, у старшій школі систематизується та узагальнюється мовний, мовленнєвий і комунікативний досвід учнів, який вони отримали на попередніх етапах вивчення мови. Навчальна діяльність все частіше відбувається в умовах, наближених до реальної комунікації [26, с. 55].

Погоджуємося з точкою зору Брецько І., який вказує, що «...діалоги охоплюють найбільш уживані ситуації щоденного життя, рекомендовано заучувати їх напам'ять, розігрувати в рольових іграх, використовувати в класній і позакласній роботі. Вся система діалогів, всі його види та типи сприяють активному розвитку навичок усного мовлення, привчають учнів творчо використовувати лексичний матеріал як в монологічному так і в діалогічному мовленні, що сприяє реалізації принципу комунікативності» [2, с. 41].

Під час розвитку комунікативної компетенції старші школярі мають опанувати наступні уміння: формулювати запитання різнотипного характеру (уточнювальні, доповнювальні, риторичні); виражати репліки різного спрямування; вибудовувати діалоги (прості та складні); використовувати в процесі діалоги всі набуті знання та вміння з англійської мови для ефективного процесу вербального спілкування; використовувати у процесі діалогу невербальні засоби взаємодії.

Компетентність у діалогічному мовленні варто розглядати як здатність учнів використовувати мовленнєву комунікацію в усній діалогічній формі у конкретних ситуаціях спілкування відповідно до поставленого мовленнєвого завдання. Під час ведення діалогу учні використовують такі мовленнєві вміння, як-от: вміння підбирати та отримувати інформацію з різних джерел; вміння доводити правильність свого твердження; вміння надавати достовірну оцінку висловлюванням співрозмовника.

Черниш В. визначає такі основні якісні показники сформованості загального вміння вести діалог іноземною мовою, як:

- уміння почати діалог, вживаючи відповідну ініціативну репліку (повідомлення, спонукання, запитання);
- уміння швидко реагувати на репліку співрозмовника, використовуючи репліки, що мають різні комунікативні функції;
- уміння підтримувати розмову, додаючи до репліки-реакції свою ініціативну репліку;
- уміння стимулювати співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру;
- уміння продукувати діалоги різних видів;
- уміння продукувати діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій (у межах тематики, мовного і мовленнєвого матеріалу, визначених чинною програмою для даного класу і типу школи);
- уміння в разі необхідності (нерозуміння репліки співрозмовника чи утруднення при висловлюванні своєї думки) ввічливо перервати розмову і звернутися по допомогу до партнера або навіть до довідника (розмовника, словника) [22, с. 19].

Отже, врахування вікових особливостей учнів старших класів і усі зміни, пов'язані з дорослішанням старшокласників, безпосередньо впливають і на вивчення іноземних мов, тому вчителі повинні зважати на це під час навчального процесу. У цей період учні досягають вершин розвитку словесно-логічного мислення, підвищується довільність пам'яті, відбувається динамічний розвиток пасивного та активного словникового запасу. Здійснюється трансформація мовлення як усного, так і письмового, що сприяє більш ефективному формуванню діалогічних умінь. Врахування цих особливостей дозволяє вчителю правильно підібрати форми та методи

роботи, що сприятимуть розвитку комунікативних навичок учнів та їх мотивації до вивчення іноземної мови.

1.3 Особливості використання інтерактивних методів для розвитку компетенції в діалогічному мовленні

Колектив авторів на чолі з Ігнатовою О. вказують на те, що цілі та завдання освіти повинні бути визначені таким чином, щоб забезпечити зв'язок між навчальними цілями суспільства в цілому та конкретними цілями та завданнями кожного етапу [47, с. 117].

Форми і методи проведення уроку обирає вчитель, і саме від цього фактору залежить якість навчання, рівень мотивації школярів на набуття та засвоєння нових знань. Під час вибору методів навчання вчитель звертає увагу на програмну мету уроку, зміст навчального матеріалу, рівень дидактичного забезпечення та власну педагогічну майстерність.

Пометун О. визначає інтерактивні методи навчання як способи організації активної взаємодії учнів у навчальному процесі з метою досягнення визначених дидактичних результатів. Інтеракція (від англійського “inter” – взаємний, “act” – діяти, здатний до взаємодії, діалогу) передбачає співнавчання учнів, залучених у спілкування та співпрацю. Це передбачає ефективну співпрацю на основі комунікації між суб'єктами навчання, виключаючи як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою. Учасники діалогу такого типу є відкритими, позиціонують себе активними учасниками процесу спілкування, відкриті для діалогу. Учитель у такій моделі навчання виступає у ролі координатора процесу мовленнєвої взаємодії учнів, консультантом з проблемних питань, які можуть виникнути під час спілкування і помічником у разі необхідності [16, с. 417].

У праці Комар О. знаходимо таке визначення інтерактивних методів навчання – як «...впорядкований спосіб активної суб'єкт-суб'єктної взаємодії між усіма учасниками навчального процесу, направлений на досягнення цілей і завдань освіти, який сприяє накопиченню в учасників соціального досвіду спілкування та освоєнню ними соціальних методів організації навчальної діяльності. Це визначення містить всі три ознаки методу навчання: мета – засвоєння змісту освіти, єдність викладання і учіння, тобто бінарність навчання і характер способу засвоєння, направленою на кожний елемент змісту освіти» [8, с. 5].

Інтерактивні методи навчання засновані на особистісно-орієнтованому підході, адже надають широкий спектр можливостей для самореалізації учня на уроці.

Лінгводидактичні засади інтерактивних методів навчання влучно описала у науковій статті Варзацька Л., зауваживши, що учень і вчитель у навчально-виховному процесі виступають рівноправними членами. Вони однаковою мірою можуть визначати мету та проблемні питання, які хочуть вирішити на уроці, об'єкт, суб'єкт, засоби та методи навчання, очікувані результати навчальної діяльності. Під час уроку даної форми вчитель та учень обмінюються власними думками та судженнями, внаслідок чого відбувається рефлексія, оцінювання здобутих результатів. В кінці уроку учні роблять висновки про свої досягнення з певної категорії знань, що вони знають, вміють, як виражають своє емоційне ставлення до об'єкта навчання, як володіють оцінними судженнями, як збагатився їхній особистісний досвід творчої діяльності [4, с. 5].

Сідун М. визначає такі переваги інтерактивних методів навчання, порівняно із традиційними, як:

- участь у роботі всіх учнів класу;
- формування вміння працювати у команді;
- вироблення доброзичливого ставлення до опонента;
- можливість висловлювати власну думку;

- створення «ситуації успіху»;
- можливість засвоєння великої кількості матеріалу за короткий проміжок часу;
- формування навичок толерантного спілкування;
- уміння аргументувати свою думку, знаходити альтернативне рішення проблеми [19, с. 245].

Інтерактивне навчання є спеціальною технологією, що ґрунтується на технологічному підході.

Нами виокремлено наступні складові уроку із застосуванням інтерактивних форм навчання:

- мотивація навчальної діяльності (створення інтересу в учнів до теми уроку);
- оголошення теми та мети уроку;
- виклад вчителем у короткій формі необхідної теоретичної інформації та інструктаж до виконання практичних завдань;
- виконання інтерактивних вправ (застосування вчителем 1-3 інтерактивних методів задля забезпечення виконання програмових завдань на уроці);
- підбиття підсумків уроку та оцінювання учнів;
- рефлексивний момент.

Основними принципами інтерактивної роботи є:

- всі учні мають працювати разом, в одній команді;
- кожен учень отримує на виконання конкретного практичного завдання один і той же часовий проміжок;
- успішна робота кожного учня окремо забезпечує ефективну командну роботу;
- при роботі у малих групах кожен учень отримує для виконання своє міні-завдання.

Використання різноманітних інтерактивних прийомів та методів навчання на уроках, зокрема і англійської мови, забезпечує творчий процес,

розвиток педагогічних та організаторських здібностей, залучення всього кола учнів до активної співпраці, мотивацію на ефективне виконання практичних завдань тощо.

Інтерактивне навчання на уроках англійської мови орієнтоване на:

- розвиток належного мислення, певної самостійності думок, висловлення своєї власної думки, вироблення творчого ставлення, сприйняття іншомовного носія, розвиток правильного мовлення, самостійного осмислення матеріалу, засвоєння лексики, чітке та правильне мовлення;
- розвиток здатності до навіювання думок, зразків поведінки, відстоювання власної думки, створення ситуації дискусії, зіткнення думок; розв'язання певної проблемної ситуації в умовах інтерактивних технологій, що активно стимулює діяльність мислення, спрямовану на подолання протиріччя, непорозумінь;
- вироблення критичного ставлення до себе, вміння бачити свої помилки та адекватно ставитися до них; розвиток таких умінь, як бачити позитивне і негативне, порівнювати себе з іншими й адекватно себе оцінювати [6, с. 61].

Годованець Н. до інтерактивних методів навчання пропонує віднести наступні:

- мультимедійна презентація;
- евристичні бесіди;
- рольові ігри;
- дискусії;
- вправа «мозковий штурм»;
- конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення;
- проєктування бізнес планів, створення проєктів;
- проведення різноманітних за формою творчих заходів;
- використання мультимедійних комп'ютерних програм ;
- залучення англомовних спеціалістів [6, с. 61].

Особливу увагу у нашому дослідженні ми приділяємо таким інтерактивним методам навчання, як метод «Проектів» та метод «Акваріум» з метою розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи. На нашу думку, ці методи дозволяють розвивати комунікативні здібності дітей, стимулюють їх інтелектуальну активність, формують соціальну мобільність. Тож розглянемо кожен з них окремо.

Метод Проектів – це такий метод навчання, що передбачає індивідуальну чи групову форму роботи на уроці з метою самовираження школярів. Цей метод поєднує в собі специфічні риси проблемного навчання, пошукового методу та дослідницького.

Метод розробки Проектів дозволяє учасникам подумки вийти за межі класу і скласти проект своїх дій з питання, що обговорюється. Найголовніше, що група чи окремих учасник має можливість захистити свій проект, довести перевагу його перед іншими та дізнатися про думку друзів [7, с. 147].

Під час роботи над проектом учні мають змогу проявити свою самостійність та ініціативність. Проектна робота має творче спрямування (учні шукають інформацію за допомогою різних джерел; спілкуються з іншими людьми задля вирішення проблемних моментів; роблять фотознімки тощо).

Основними вимогами щодо використання вчителем на уроці англійської мови даного методу інтерактивної форми навчання є: наявність актуальної та цікавої творчої проблеми чи завдання; пізнавальна значущість кінцевих результатів проектної діяльності учнів; використання дослідницьких методів.

Метод «Проектів» передбачає виконання учнями наступних етапів:

- підготовчий (розробка теми проекту, визначення ключових завдань);
- організаційний (таймінг роботи над проектним завданням);
- презентація проекту та його захист.

Бондаренко С. [1, с. 55-57] пропонує наступні етапи виконання проєктного завдання, змістові характеристики яких ми представили у таблиці (Таблиця 1.2.):

Таблиця 1.2.

Етапи роботи над проєктом

<i>Назва етапу роботи над проєктом</i>	<i>Зміст роботи</i>
Планування проєкту	Вчитель розповідає на уроці ідею проєкту. Спрямування учнів на потрібний шлях пошуку додаткової інформації. Обговорення змісту і характеру проєкту з учнями.
Виконання	Читання текстів, виконання завдань і вправ, прослуховування записів, вивчення необхідних слів і структур, обговорення додаткових матеріалів. Безпосереднє виконання проєкту.
Оформлення	Використання фотографій, малюнків, наліпок за темою в письмовому вигляді проєкту або оформлення проєкту у рольовій грі, усному поданні або спектаклі
Презентація	Демонстрація результатів роботи учнів. Спосіб презентації залежить від теми, місця проєкту в навчальному процесі і від кінцевого продукту: або це усне подання, або письмова робота, або театральна гра
Оцінювання	Оцінювання проєкту з урахуванням мови, творчості, чіткості презентації, зусиль, прикладених до виконання проєкту, ступеню самостійності.
Практичне використання результатів проєкту	Проєкти бажано вивішувати на дошці або на стіні в кабінеті англійської мови, щоб учні могли бачити результати своєї праці. Кращі проєкти можна відзначити грамотами в різних номінаціях

На думку Шморгуна І. «...застосування методу «Проектів» як форми організації самостійної роботи учнів у процесі навчання англійської мови дозволяє вирішити ряд наступних завдань:

- поглибити знання учнів під час самостійної роботи над проєктним завданням;
- розвинути логічне та критичне мислення;
- сформувати іншомовні навички спілкування» [25, с. 342].

Шевченко М. пропонує дотримуватися наступних умов при організації роботи над проєктом:

- тематика проєктів може бути пов'язана як з країною мови, що вивчається, так і з країною проживання учнів;
- учнів необхідно орієнтувати на зіставлення і порівняння подій, фактів з історії та життя людей різних національностей і різних країн, підходів до вирішення тих чи інших проблем тощо;
- проблема, що запропонована учням до розгляду, формується так, щоб орієнтувати учнів на залучення, по можливості, автентичних джерел інформації;
- оформлення проєкту має бути різноманітним;
- тематика повинна бути близька та цікава учням;
- учні повинні бути зорієнтовані на залучення фактів з суміжних галузей знань [24, с. 225].

Проектна робота на уроках англійської мови дає можливість учням застосувати вже набуті знання та навички діалогічного мовлення на практиці; активізувати свій лексичний запас; підвищити інтерес до вивчення англійської мови; виховувати свою самостійність, відповідальність та ініціативність.

Важливо пам'ятати про те, що продуктивна робота під час створення проєкту можлива лише за умови невеликої кількості учнів у групі. Важливо, щоб кожен учень мав змогу висловити власну точку зору та був почутим учителем та своїми однокласниками.

Метод «Акваріум» – форма діалогу, коли групі пропонують обговорити проблему перед глядачами. Цей варіант роботи є сприятливим для розвитку навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку. Кожна мала група обирає того, кому вона може довірити вести діалог. Це може бути і кілька бажаючих. Усі інші учасники процесу виступають у ролі глядачів.

Цей метод дає можливість побачити кожного «збоку», побачити, як відбувається спілкування, яка реакція на чужу думку, як аргументовано кожен тезу, як залагоджується конфлікт, що може назрівати в ході дискусії. Кожен

глядач має можливість порівняти почуте з особистою думкою, зробити певні висновки.

«Акваріум» – це такий інтерактивний метод навчання, де клас поділяється на групи по 4 особи та проходить у формі міні-спектаклю. Учні по черзі виступають у ролі актора та глядача. Кожна група демонструє свій погляд на вирішення поставленої проблеми. Діти у малій групі обговорюють свої ідеї. Потім малі групи знову сідають разом до столу та обмінюються своїми думками та ідеями. Цей процес триває до тих пір, поки групи учнів не знайдуть спільного та єдиного вирішення поставленого завдання.

Такий метод передбачає вдосконалення комунікативних навичок школярів, діалогічного мовлення, формує вміння працювати у групі, виховує організованість, дисциплінованість.

Кійко С. пропонує таке трактування методу «Акваріум» - «це метод, який є ефективний для розвитку навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку. Організувати роботу за цією технологією можна наступним чином: учитель об'єднує учнів у групи по 4-6 осіб і пропонує їм ознайомитися із завданням. Одна з груп сідає в центр класу (або на початку середнього ряду в класі, де стоять парти). Це необхідно для того, щоб відокремити діючу групу від слухачів певною відстанню. Доки діюча група займає місце в центрі, вчитель знайомить решту класу з завданням і нагадує правила дискусії у малих групах. Групі пропонується вголос протягом 3-5 хвилин обговорити можливі варіанти розв'язання проблемної ситуації. Учні, що знаходяться у зовнішньому колі, слухають, не втручаючись у хід обговорення. Після цього місце в «Акваріумі» займає інша група й обговорює наступну ситуацію» [7, с. 146].

Отже, застосування інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови допомагає вчителю розвивати комунікативні вміння та навички учнів; привчає працювати у команді; висловлювати свою точку зору; доводити доцільність своїх тверджень та думок; прислухатися до думки своїх

товаришів. На уроці з використанням інтерактивних методів навчання панує відповідна психологічна атмосфера, що сприяє підвищенню рівня розвитку комунікативних навичок під час вивчення англійської мови.

1.4 Психологічні особливості учнів старшої школи

Молодь є особливою цільовою групою. Звичайно, вчителі також адаптуються до навчання дітей, дорослих чи старших учнів по-особливому і орієнтуються на їхні навчальні потреби та інтереси. Однак викладання для молоді є особливо цікавим, оскільки зміни, яких зазнає людина в підлітковому віці, є величезними і мають значний вплив на процес навчання [37, с. 9].

У праці Варги В. знаходимо наступну характеристику старшого шкільного віку: «Межа переходу від підліткового до юнацького віку дуже умовна і за різними схемами періодизації припадає на різний календарний вік. У схемі вікової періодизації онтогенезу юнацький вік було визначено як 17 – 21 рік для юнаків і 16 – 20 років для дівчат. Психологи розходяться у визначенні вікових меж юності. У західній психології взагалі переважає тенденція до об'єднання отрочтва та юності у єдиний період, що називають періодом дорослішання, змістом якого є перехід від дитинства до дорослості, а його межі можуть сягати від 12 – 14 до 25 років» [3, с. 242].

У старшому шкільному віці провідним видом діяльності залишається процес навчання, який нерозривно пов'язаний з іншими видами діяльності: гра, праця тощо.

Старший шкільний вік – це період 15-17 років, коли відбуваються суттєві зміни в особистісному плані, психологічному спрямуванні та соціальному розвитку. В цей час дитина готується до дорослого життя, до вибору майбутньої професії, до виконання своїх соціальних функцій у суспільному житті країни.

У цьому віці формується індивідуальний стиль розумової діяльності, зміни якостей інтелекту дитини. Навчальна діяльність характеризується довільним самоконтролем.

У старшокласників відбувається становлення системи абстрактного та логічного мислення, що дає учням змогу формувати свої думки та міркування.

Якісні зміни проходять і в системі мовлення, зокрема удосконалюються навички усного та писемного діалогічного мовлення.

Опанасюк І. слушно зауважила, що «З ускладненням навчального матеріалу активізується репродуктивна уява (описи, креслення, нотні знаки) і водночас у старшокласників розвивається продуктивна уява, що виявляється в різноманітних видах творчої діяльності (наукова, художня, технічна тощо).

Поряд з мимовільним запам'ятовуванням у цьому віці спостерігається широке застосування раціональних прийомів довільного запам'ятовування матеріалу. Вони набувають метакогнітивних умінь (наприклад, поетапний контроль і саморегуляція), що, своєю чергою, впливають на ефективність їх пізнавальних стратегій. Тобто пам'ять старшокласників характеризується подальшим зростанням довільності й продуктивності логічного запам'ятовування» [14, с. 128].

Опанасюк І. вдало зауважує на тому аспекті, що «...важливе надбання старшого шкільного віку – формування способів розумової репрезентації (суб'єктивної форм бачення). За недостатнього розвитку розумових міркувань старшокласники не здатні адекватно уявити ситуацію без чітких вказівок ззовні; орієнтуються на безпосередні суб'єктивні асоціації; надають перевагу простішій, зрозумілішій і добре організованій формі представлення; рідко можуть осмислити й пояснити власні дії в процесі побудови уявлення про ситуацію, чітко виокремити два-три ключові її елементи (опорні точки роздумів); не готові перебудувати образ ситуації відповідно до нових умов і вимог діяльності; схильні до егоцентричних репрезентацій (зосередження на

особистому погляді, власних потребах, податливість негативному впливу афективних станів)» [14, с. 129].

Для дітей старшого шкільного віку характерні конституційні зміни, почуття психологічної незалежності, формується нове уявлення про себе. Це стадія духовного розвитку, що дуже пов'язана з комплексом психофізіологічних процесів. В цей період починається усвідомлення власної індивідуальності, «відкриття Я», з'являються життєві плани, мрії про вибудову майбутнього, відбувається включення в різні сфери суспільного життя. Найважливішим є розширення життєвого досвіду, кола спілкування, групової належності [15, с. 44].

У науковій статті Чорної І. визначено таке пояснення тривожності: «У цей час діти відчувають високий рівень тривожності, що пов'язано з нечітким станом їхнього соціального становища». Вони стають більш чутливими до оцінних суджень ровесників щодо їх зовнішності, здібностей та вмінь, колу інтересів та хобі.

Підлітки частіше відчувають тривожність у зв'язку з перевіркою знань, презентацією особистих досягнень та ситуаціями, коли від них вимагають продемонструвати компетентність і знання, у них найчастіше фрустрована потреба в досягненні успіху та загалом негативний емоційний фон у взаєминах з дорослими в школі [23 с. 351].

Під час навчання у старших класах підлітки можуть відчувати прояви різних негативних станів, як-от: злість, гнів, відчай, втома, роздратування, незадоволення тощо.

Костиць О. у своїй науковій розвідці звертає увагу на те, що разом з розвитком абстрактного мислення в учнів старших класів відбувається перехід до вищих рівнів мовлення, виникає прагнення до його самовдосконалення, намагання зробити його більш виразним, точним. Старшокласники вже вільно користуються комп'ютером, Інтернетом, енциклопедичними словниками, аналізують і зіставляють інформацію з різних джерел. Старшокласникам стає цікаво аналізувати власну поведінку та

поведінку оточуючих людей, що сприяє розвитку самостережливості. Учні починають усвідомлювати психологічні процеси, які відбуваються з ними. Помітно зростають сила волі, витримка, наполегливість, самоконтроль. Інтереси учнів старшої школи стають більш тривалими та стійкими, вмотивованими. Розвиваються пізнавальні інтереси, зокрема – до самостійних видів навчальної роботи [9, с. 236].

Діти 15-17 років починають знайомитися з поняттям мотивації, вони приміряють на себе різні соціальні ролі. У цей час формується стійке ставлення емоційного характеру до життя, близьких та друзів. Відбуваються зміни товаришів, друзів, зароджуються романтичні почуття.

У своїй монографії Меньших О. звертає увагу на те, що протягом окресленого вікового періоду рекомендовано полегшити учням навчальне навантаження, зменшити обсяг інтелектуальних і розумових завдань. Перевантаження навчальною діяльністю може мати негативний вплив на психіку дитину, оскільки фізична втома має погані наслідки для функціонування пізнавальної сфери, зменшує її потенційні можливості. Автор пропонує у такому випадку звертати увагу на контроль над рівнем навчальних навантажень та дозуванні, збалансуванню пізнавальних здібностей та навчальних можливостей учнів. Варто приділяти достатньо уваги розвитку процесів уваги та логічного мислення [10, с. 44].

У цей період важлива роль родини в становленні особистості дитини. Стосунки батьків та дитини мають забезпечувати сприятливі умови для розвитку. Необхідним чинником тут виступають засоби спілкування батьків з дитиною. Емоційний комфорт у родині є базою для емоційного ставлення дитини до інших людей, виокремлення її емоційної поведінки.

Висновки до 1 розділу

Діалог є основною формою спілкування під час вивчення англійської мови у старшій школі. Більшість часу діяльності на уроках англійської мови

має бути спрямована на розвиток комунікативної компетенції учнів, заохочення їх до спілкування, обміну думками та висловлюваннями.

Для формування вмінь школярів будувати та вести діалогічне мовлення, вчитель повинен навчити їх наступним аспектам: уміння починати діалог, тобто зацікавити співрозмовниками своїм питанням; уміння швидко формулювати та відповідати на репліку співрозмовника; уміння підтримувати цікаву розмову; уміння вести діалоги різних видів з використанням мовних засобів англійської мови; уміння ввічливо перервати розмову у разі термінової необхідності.

Кожен метод навчання у дидактиці має свої переваги та недоліки. Вчитель самостійно приймає рішення стосовно використання певних методів навчання на основі власного педагогічного досвіду, врахування вікових та психологічних особливостей учнів. Інтерактивні методи навчання сприяють розвитку творчої особистості, формуванню ключових предметних компетентностей, активізації розумової та пізнавальної діяльності.

Використання інтерактивних методів навчання на уроках іноземної мови дозволяє вчителю успішно реалізувати програмні завдання уроку. Такі методи навчання сприяють вираженню самореалізації учнів на уроках, розвивають вміння самостійно приймати рішення та брати за це відповідальність.

У центрі навчального процесу з використанням інтерактивних методів є здатність учня до самостійного набуття певних знань та умінь. Такі методи навчання сприяють розвитку вмінь учнів висловлювати свої думки, тобто розвивають діалогічне мовлення старшокласників.

Метод «Проектів» виступає засобом для підвищення рівня мотивації та ціннісного ставлення до своєї особистості. Це універсальний засіб для застосовують у навчальному процесі з метою розвитку комунікативних навичок. У ході роботи над виконанням проєктного завдання діти комунікують з однокласниками, ведуть діалогічне спілкування іноземною мовою, розвивають уміння працювати в команді. Водночас метод «Акваріум»

сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та вмінню висловлювати свою думку в груповій дискусії. Метод «Акваріум» також ефективно поєднується з методом «Проектів». Наприклад, під час роботи над проектом можна організувати обговорення проміжних результатів, використовувати цей метод для аналізу складних аспектів проекту або підбиття підсумків. Це дає можливість учням практикувати комунікативні навички, вирішувати конфлікти в групі та працювати над спільною метою.

У старшому шкільному віці школярі набувають ідейної та психічної зрілості. Вони активно включаються у суспільне життя, прагнуть бути корисними та свідомими громадянами. Проявляють більше самостійності, починається чітке визначення позитивних та негативних рис характеру, відбувається становлення світоглядних позицій. Діти прагнуть до адекватної самооцінки, аналізують власні вчинки та діяльність, відбувається активний розвиток самосвідомості.

У школярів старшої школи виникає цілий спектр нових емоцій, які беруть участь в становленні емоційної сфери.

Підлітки починають замислюватися над вибором своєї майбутньої професії, а тому змінюють ставлення до навчальної діяльності.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ «ПРОЄКТІВ» І МЕТОДУ «АКВАРІУМ»

2.1. Хід та етапи організації пробного навчання з використанням методів «Проектів» та «Акваріум»

Пробне навчання проводилося на базі Вінницького гуманітарного ліцею №1 імені М.І. Пирогова з метою розвитку англomовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи. Вибір даного навчального закладу обумовлений його потужною матеріально-технічною базою, високим рівнем викладання іноземних мов та готовністю педагогічного колективу до впровадження інноваційних методик навчання.

Метою пробного навчання було теоретичне обґрунтування та практична перевірка ефективності розробленого комплексу вправ для розвитку англomовного діалогічного мовлення учнів старшої школи з використанням інтерактивних технологій навчання. В рамках дослідження передбачалося вирішення таких конкретних завдань:

1. Визначити рівень сформованості навичок англomовного діалогічного мовлення в учнів старших класів.
2. Розробити та впровадити комплекс вправ і завдань, спрямованих на розвиток різних аспектів діалогічного мовлення (лексичного, граматичного, фонетичного, комунікативного).
3. Дослідити ефективність застосування інтерактивних технологій (методів «Проектів» та «Акваріум») для активізації мовленнєвої діяльності учнів.
4. Проаналізувати динаміку розвитку діалогічного мовлення учнів протягом пробного навчання.

Перед початком пробного навчання проведено діагностичне тестування для визначення рівня сформованості діалогічного мовлення. Розроблено три

варіанти завдань для запобігання списуванню та забезпечення об'єктивності оцінювання. Тестові завдання охоплювали різні аспекти діалогічного мовлення:

- лексична компетентність (володіння тематичною лексикою, вживання ідіоматичних виразів);
- граматична правильність (використання відповідних часових форм, модальних дієслів, умовних речень);
- фонетична компетентність (вимова, інтонація, темп мовлення);
- комунікативні навички (здатність ініціювати та підтримувати діалог, доречність реплік, досягнення комунікативної мети);
- соціолінгвістична компетентність (вибір відповідного реєстру мовлення, дотримання норм ввічливості).

У дослідженні взяли участь 15 учнів 10 класу. Для проведення пробного навчання розроблено навчально-методичні матеріали, що включають:

- комплекс комунікативних вправ та завдань;
- сценарії рольових ігор та симуляцій;
- теми для проектної роботи;
- критерії оцінювання діалогічного мовлення;
- діагностичні та контрольні матеріали.

Очікуваними результатами пробного навчання є:

1. Підвищення рівня сформованості навичок діалогічного мовлення учнів
2. Розвиток їхньої комунікативної компетентності
3. Зростання мотивації до вивчення англійської мови

Критерії оцінювання вправ для визначення рівня сформованості навичок діалогічного мовлення:

Загальна максимальна оцінка –12 балів

1. Реплікування: 2 бали (2 завдання по 1 бали)
2. Створення зв'язного тексту: 4 бали (2 завдання по 2 бали)

3. Ведення міні-діалогів: 6 балів (2 завдання по 3 бали)

Діагностичні завдання

Варіант 1.

Блок 1. Реплікування

Тема: «Environmental Challenges» (High Note 3, Unit 9)

Option 1.

Block 1. Replication

Topic: «Environmental Challenges» (High Note 3, Unit 9)

Завдання 1. (1 б.) Завершіть діалог. Оберіть вірне завершення до репліки В:

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply.

A: Have you heard about climate change recently?

B: Yes , I have. It's really worrying because...

- a) it helps people to relax and enjoy life.
- b) the effects are becoming more visible every year.
- c) I prefer cold weather to hot weather.

A: What specific environmental issues concern you most?

B: I am especially worried about...

- a) the amount of plastic pollution in the oceans.
- b) my homework and upcoming tests.
- c) what my friends are doing this weekend.

Завдання 2. (1 б.) Виберіть найбільш доречну репліку для продовження діалогу:

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I'm worried about plastic pollution.

B: A) Me too. B) Let's go shopping. C) I don't understand.

Блок 2. Створення зв'язного тексту

Тема: «Fashion and Style» (High Note 3 , Unit 1)

Завдання 1.(2 б.) Поєднайте репліки у логічний діалог:

Block 2. Creating a coherent text

Topic: «Fashion and Style» (High Note 3 , Unit 1)

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

1. I think clothes are very important in our lives.
2. What's your personal fashion style?
3. Can you tell me more about it?
4. I prefer comfortable and practical outfits.

Завдання 2. (2 б.) Доповніть діалог, забезпечивши логічний зв'язок реплік:

Task 2. (2 p.) Complete the dialog by providing a logical connection of the lines:

A: Let's discuss the role of fashion in self-expression.

B: _____

A: Great point! How does your style reflect your personality?

B: _____

Блок 3. Ведення міні-діалогів

Тема: «Hobbies and Pastimes» (High Note 3, Unit 2)

Block 3. Conducting mini-dialogues

Topic: «Hobbies and Pastimes» (High Note 3, Unit 2)

Завдання 1. (3 б.) Змодельуйте короткий діалог про ваші улюблені види дозвілля (4-5 реплік).

Task 1. (3 p.) Model a short dialog about your favorite leisure activities (4-5 lines).

Завдання 2. (3 б.) Обговоріть у парі переваги активного відпочинку на природі.

Task 2. (3 p.) In pairs, discuss the benefits of outdoor activities.

Варіант 2.

Блок 1. Реплікування

Тема: «Sustainable Living» (High Note 3, Unit 9)

Option 2.

Block 1. Replication

Topic: «Sustainable Living» (High Note 3, Unit 9)

Завдання 1. (1 б.) Завершіть діалог. Оберіть вірне завершення до репліки В:

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply.

A: What do you know about sustainable living?

B: I think it's about...

- a) buying a new car every year.
- b) using natural resources responsibility and reducing waste.
- c) living in a big city with lots of traffic.

A: Have you ever tried reducing your carbon footprint?

B: Yes, I've started...

- a) taking shorter showers and cycling instead of driving.
- b) watching more TV in the evenings.
- c) buying fast fashion clothes every weekend.

Завдання 2. (1 б.) Виберіть найбільш доречну репліку для продовження діалогу:

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I want to start using more eco-friendly products.

B: A) Good morning! B) That's a great initiative. C) I'm busy now.

Блок 2. Створення зв'язного тексту

Тема: «Healthy Lifestyle» (High Note 3, Unit 4)

Block 2. Creating a coherent text

Topic: "Healthy Lifestyle" (High Note 3, Unit 4)

Завдання 1. (2 б.) Поедняйте репліки у логічний діалог:

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

1. How can we maintain a balanced diet?
2. Regular exercise is also crucial.
3. What else would you recommend for good health?
4. Getting enough sleep is very important.

Завдання 2. (2 б.)Доповніть діалог, забезпечивши логічний зв'язок реплік:

Task 2. (2 p.) Complete the dialogue, ensuring a logical connection between the lines:

A: Let's talk about ways to boost our energy levels.

B: _____

A: What are some challenges of maintaining an active lifestyle?

B: _____

Блок 3. Ведення міні-діалогів

Тема: «Music and Entertainment» (High Note 3, Unit 6)

(Block 3. Conducting mini-dialogues)

Topic: “Music and Entertainment” (High Note 3, Unit 6)

Завдання 1. (3 p.) Змодельуйте короткий в парі діалог про вплив музики на настрій та емоції (4-5 реплік).

Task 1. (3 p.) In pairs model a short dialogue about the influence of music on mood and emotions (4-5 lines).

Завдання 2. (3 б.) Обговоріть у парі улюблені жанри кіно та їх особливості.

Task 2. (3 p.) Discuss in pairs your favorite film genres and their features.).

Варіант 3.

Блок 1. Реплікування

Тема: «Green Technologies»

Option 3.

Block 1. Replication

Topic: «Green Technologies»

Завдання 1. (1 б.) Завершіть діалог. Оберіть вірне завершення до репліки В:

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply.

A: Have you heard about innovative green technologies?

B: Yes, I have. They've designed to...

- a) replace mobile phones with landlines.
- b) increase pollution and energy waste.
- c) help protect the environment and use energy more efficiently.

A: What do you think about solar energy development?

B: I believe it's ...

- a) a great step towards cleaner and more sustainable energy.
- b) only useful for growing vegetables.
- c) not as interested as video games.

Завдання 2. (1 б.) Виберіть найбільш доречну репліку для продовження діалогу:

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I'm interested in eco-friendly innovations.

B: A) Nice weather! B) That's an exciting field. C) Let's eat lunch.

Блок 2. Створення зв'язного тексту

Тема: «Travel and Tourism» (High Note 3, Unit 7)

Block 2. Creating a coherent text

Topic: "Travel and Tourism" (High Note 3, Unit 7)

Завдання 1. (2 б.) Поедняйте репліки у логічний діалог:

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

1. What new places would you like to visit?
2. I've always dreamed of going to Italy.
3. What attracts you to that destination?
4. The rich history, art and delicious cuisine.

Завдання 2. (2 б.) Доповніть діалог, забезпечивши логічний зв'язок реплік:

Task 2. (2 p.) Complete the dialogue, ensuring a logical connection between the lines:

A: Exploring new cultures is so eye-opening.

B: _____

A: What was the most memorable trip you've taken?

B: _____

Блок 3. Ведення мінідіалогів

Тема: «Technology and Innovation» (High Note 3, Unit 8)

Block 3. Conducting mini-dialogues

Topic: "Technology and Innovation" (High Note 3, Unit 7)

Завдання 1. (3 б.) Змодельуйте короткий діалог про роль новітніх технологій у повсякденному житті (4-5 реплік).

Task 1.(3 p.) Model a short dialogue about the role of new technologies in everyday life (4-5 lines).

Завдання 2. (3 б.) Обговоріть у парі переваги та недоліки онлайн навчання.

Task 2. (3 p.) Discuss in pairs the advantages and disadvantages of online learning

Пробне навчання проводилось у чотири послідовні етапи, кожен з яких мав свої специфічні завдання та цілі.

Ознайомлювальний етап: на цьому етапі здійснювалося попереднє вивчення рівня сформованості діалогічного мовлення учнів. Особлива увага приділялася аналізу їх умінь взаємодіяти в усному мовленні: вести діалог, дотримуватися логіки спілкування та реагувати на висловлювання співрозмовника. Окрім того, учнів ознайомлювали з метою, завданням та очікуваними результатами навчання, що сприяло усвідомленню майбутньої роботи.

На *підготовчому етапі* було здійснено ретельне ознайомлення з навчальною програмою та підручником High Note 4, проведено всебічний аналіз наявних навчальних матеріалів та організовано серію консультацій з вчителем англійської мови. Крім того, на цьому етапі було розроблено комплекс інтерактивних вправ та підготовлено необхідний діагностичний інструментарій для подальшої роботи.

Етап безпосереднього впровадження комплексу вправ: цей етап передбачав практичну реалізацію розробленого комплексу вправ, заснованого на інтерактивних методах «Акваріум» та «Проект». Учні активно брали участь у виконанні комунікативно спрямованих завдань, брали участь у груповій взаємодії, обговорювали проблемні питання, презентували власні ідеї та створювали міні-проекти. Використання інтерактивних методів позитивно вплинуло на зацікавленість учнів підвищило їхню мовленнєву активність, а також сприяло формуванню навичок самостійного ведення діалогу та взаємодії в реальному мовному середовищі.

Підсумково-інтерпретаційний етап: метою цього етапу було оцінити ефективність комплексу вправ. Було проведено порівняльний аналіз рівня сформованості діалогічного мовлення до та після реалізації методів «Акваріум» та «Проект». За результатами вхідного та підсумкового зрізу було визначено динаміку розвитку умінь учнів: здатності вести діалог, аргументовано висловлювати власну думку. Отримані дані засвідчили позитивний вплив інтерактивних методів на формування діалогічного мовлення учнів старшої школи.

Розроблений комплекс з 26 вправ з використанням методу «Акваріум» спрямований на розвиток спонтанного діалогічного мовлення через групові дискусії, де частина учнів бере активну участь у обговоренні (внутрішнє коло), а інші виступають у ролі спостерігачів (зовнішнє коло). Вправи розроблені відповідно до тематики Unit 3 «Influences» та охоплюють такі теми як cultural influences, social media impact, personal role models, generational differences, fashion trends та інші аспекти впливу на формування особистості та прийняття рішень.

Вправа 1. «Communication Styles Discussion»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To practice expressing and justifying personal opinions using appropriate functional phrases.

Topic: Present and Past

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. The task is to discuss how communication styles have changed from the past to the present, exchanging opinions, and giving examples.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- From my point of view...

- As far as I'm concerned...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How has communication changed over the years?»
- «Young people are writing by hand less often these days»
- «Yes, I've noticed that teenagers rarely write emails anymore»
- «What do you think about these changes?»

Вправа 2. «Thank You Letters Discussion»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub- objectives: To discuss the importance of formal communication

Topic: The Role of Formal Communication Today

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students work in small groups or in an Inner Circle Discussion format.
2. One of the participants starts a dialog, and the others pick up the topic, answer, and ask counter questions.
3. The task is to discuss the role of formal communication in life, its forms (letters, e-mail, official appeals), and your own preferences.
4. Encourage students to use real-life examples and personal experiences.
5. After the discussion, each group briefly summarizes their discussion for the class.

Useful phrases:

- In my opinion...

- I believe that...
- From my point of view...
- As far as I'm concerned...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «He's been writing thank-you letters all morning»
- «Do people still write thank-you letters these days?»
- «I wrote an English essay last night, but it was on computer»
- «What's your preferred method of formal communication?»

Вправа 3. «Cultural Identity Influence»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop students to express their opinion about the influence of cultural environment on personality development

Topic: The Influence of Cultural Identity on Personal Development

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students work in an Inner Circle Discussion format.
2. Each person asks and answers questions related to cultural identity.
3. After the exchange, students switch partners (the outer circle moves one step to the right).

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- From my point of view...

- As far as I'm concerned...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How has your cultural background influenced you?»
- «What aspects of different cultures have shaped your identity?»
- «How do cultural influences affect your choices?»
- «What cultural traditions do you maintain?»

Вправа 4. «Family Influence Discussion»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop student's skills in describing the influence of family on personality, values, and life choices

Topic: The Role of Family in Shaping Personality and Values

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form pairs or small groups.
2. Each question is discussed step by step.
3. Encourage them to give examples and tell personal stories.
4. The discussion lasts for 10-15 minutes, followed by a brief group summary.

Useful phrases:

- In my opinion, ...
- I believe that ...
- From my point of view...
- As far as I'm concerned...
- I agree with you...

- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How have your parents influenced your life choices?»
- «What family traditions have shaped you?»
- «How do siblings influence each other?»
- «What family values do you want to pass on?»

Вправа 5. «Entertainment Media Influence»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To discuss the influence of media, films, social networks, and celebrities on the formative of personal preference and behavior

Topic: The Influence of Entertainment Media on Personal Choices

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Use real-life examples to support your position.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- From my point of view...
- As far as I'm concerned...
- I agree with you...

- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How do movies and TV shows influence your behavior?»
- «What role do celebrities play in your choices?»
- «How has streaming changed your viewing habits?»
- «What entertainment trends influence you most?»

Вправа 6. «Personal Style Development»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To discuss personal style, the influence of fashion, and self-expression through appearance

Topic: Personal Style and Self-Expression

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. The discussion is followed by a short presentation/summary of each group.
6. Encourage the use of vocabulary related to fashion, trends, and style.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that ...
- Moreover...
- In addition...

- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «What influences your personal style?»
- «How have fashion trends affected your choices?»
- «Who are your style icons?»
- «How do you express individuality through style?»

Вправа 7. «Future Aspirations»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна.

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop student's ability to formulate personal goals and ambitions while critically reflecting on the impact of external factors and role models

Topic: Future Plans and Inspirations

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. At the end, there is a brief exchange of ideas in the classroom.

Useful phrases:

- In my opinion...

- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more ...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «Who influences your career choices?»
- «What role models inspire your future plans?»
- «How do current trends influence your goals?»
- «What impact do you want to have on others?»

Вправа 8. «Communication Etiquette»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop student's awareness of communication norms and encourage discussion on appropriate interaction rules

Topic: Communication Etiquette and Cultural Norms

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

5. The discussion concludes with a discussion of which rules are universal and which are specific to different cultures.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that ...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How do you respond when someone pays you a compliment?»
- «Is it important to maintain eye contact?»
- «What are the unwritten rules of conversation?»
- «How do cultural differences affect communication?»

Вправа 9. «Digital Communication»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To engage students in meaningful conversations on real-life issues such as digital communication habits, self-expression, and the impact of social factors on personal development

Topic: The Role of Digital Tools in Modern Communication

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Discuss digital communication tools (email, messengers, social media, video, etc.), their advantages and disadvantages.
6. At the end of the discussion, each group briefly presents their findings to the class.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that ...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «I forgot my password and blocked my email account»
- «How much credit have you got left on your phone?»
- «Do you prefer calling or texting?»
- «What are the advantages of digital communication?»

Вправа 10. «Communication in Education»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to express opinions and share experience regarding traditional and digital communication in learning

Topic: The Impact of Communication Models on the Learning Process

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Мета: обговорення комунікації в навчальному процесі

Format: Inner vs outer circle

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Topics: online learning, the role of the teacher, advantages and disadvantages of face-to-face and distance learning.
6. After the discussion, summarize the key ideas.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «We've been learning about ancient methods of communication»
- «How has technology changed education?»
- «What's the role of face-to-face communication in learning?»
- «Do you prefer online or traditional classes?»

Вправа 11. «Breaking the Ice»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss effective strategies for starting and maintaining conversations in everyday communications

Topic: Techniques for Successful Conversation Starters in Everyday Life

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Discuss common strategies for thawing a conversation: compliments, questions, and shared interests.
6. Conduct role-playing games: simulate dating situations.
7. Have a discussion: which techniques were most effective?

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How do you start a conversation with someone new?»
- «What makes a good conversation starter?»
- «How do you avoid awkward silences?»
- «What topics are safe for small talk?»

Вправа 12. «Message Delivery»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss effective ways of delivering messages and avoiding miscommunication

Topic: Effective Message Delivery and Ways to Prevent Miscommunication

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Students share examples from their own lives when they had problems with information transfer.
6. Discuss how to avoid misunderstandings in communication.
7. Summarize the most effective ways to communicate.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- Besides that...

- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «Will you pass on a message to Bryony?»
- «How do you make sure important messages aren't forgotten?»
- «What's the best way to deliver bad news?»
- «How do you handle miscommunication?»

Вправа 13. «Communication Styles»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss different communication styles and their impact on the effective interaction

Topic: Explore Communication Styles and Their Influence on Interaction

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Hold a discussion in an inner or outer circle format.
2. Each student answers questions and keeps the conversation going by analyzing different communication styles: passive, aggressive, assertive.
3. Discuss the importance of active listening, non-verbal cues, and adapting to the other person.
4. Ask students to share examples from their lives.
5. After the discussion, create a list of recommendations for effective communication.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...

- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «Do you consider yourself a good listener?»
- «What makes someone a good communicator?»
- «How do you adapt your communication style?»
- «What's the importance of non-verbal communication?»

Вправа 14. «Modern Communication Trends»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss modern communication trends and reflect on their impact on interpersonal interaction

Topic: The Influence of Modern Trends on Interpersonal Communication

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Discuss both the pros and cons of modern communication trends.

6. Encourage students to predict what communication might look like in 10-20 years.
7. Presentation of findings by class groups.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «How has social media changed the way we communicate?»
- «What will communication look like in the future?»
- «Are we losing the art of conversation?»
- «What communication skills are most important today?»

Вправа 15. «Communication Problems and Solutions»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss communication challenges and explore possible solutions for improving mutual understanding

Topic: Addressing Communication Challenges and Finding Effective Solution

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.
5. Discuss strategies for avoiding conflict and improving understanding.
6. Discuss the importance of communication skills in different areas of life, such as school, work, and personal communication.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...
- I agree with you...
- That's a good point...
- I'm not sure I agree...

Discussion Points:

- «What are the biggest communication challenges today?»
- «How do you handle misunderstandings?»
- «What can we do to improve our communication skills?»
- «How important is effective communication in professional life?»

Вправа 16. «Cultural Influence on Communication and Lifestyle»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss the influence of cultural on habits, lifestyle, thinking, and communication

Topic: The impact of Culture on Habits, Lifestyle, and Communication

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...

Discussion Points:

- «How does culture influence the way we celebrate or dress?»
- «What traditions or habits do you follow because of your cultural background?»
- «How do cultural differences affect your communication style?»
- «Have you ever experienced a cultural misunderstanding?»

Вправа 17. «Social Media Debate»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To encourage students to discuss and evaluate the impact of social media on young people

Topic: Social Media Impact

Format: Inner vs outer circle (Pro/Con; (Aquarium Method))

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. Students discuss the topic with pro and con arguments.
5. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- In my opinion...
- I believe that...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- Besides that...

Discussion Points:

- «Do you think social media harm or help teenagers?»
- «Are influencers good role models?»
- «How does social media affect self-esteem?»
- «Can social media inspire positive action?»

Вправа 18. «My Personal Role Model»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop student's ability to describe the influence of role models

Topic: Personal Role Models

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- My role model is...
- I admire...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- What inspires me most is...

Discussion Points:

- «Who is your role model and why?»
- «What qualities make someone a good example?»
- «Can celebrities be positive influencers?»
- «How do role models affect your goals or lifestyle?»

Вправа 19. «Generational Perspectives»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To analyze and discuss differences and similarities between generation

Topic: Generational Differences

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- Compared to...
- While the older generation...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- My generation prefers...

Discussion Points:

- «How do you think your generation differs from your parents'?»
- «What values are different or similar?»
- «What can older and younger generations learn from each other?»
- «How do these differences affect communication?»

Вправа 20. «Fashion and Identity»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To raise awareness of how fashion influences self-expression and identity

Topic: Fashion Trends

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- I express myself by...
- Fashion helps me...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- I don't follow trends because...

Discussion Points:

- «Is fashion a form of expression?»
- «Does fashion influence how others see us?»
- «Do you feel pressure to dress a certain way?»
- «How does social media shape fashion trends?»

Вправа 21. «Decision-Making under Influence»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To identify and discuss the influence of advertising, media, and peers on decision-making

Topic: Peer and Media Pressure

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.

2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. Groups receive questions and discuss them
5. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- I would choose...
- It depends on...
- Moreover...
- In addition...
- What is more...
- That reminds me of...

Discussion Points:

- «What influences your everyday decisions?»
- «Would you buy something just because it's trending?»
- «Does society influence your decision?»
- «How can we make more conscious choices?»

Вправа 22. «Stereotypes in Society»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop critical thinking skills regarding social stereotypes and their impact

Topic: Social Stereotypes

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.

3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. Students analyze a post with an advertisement
5. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- This image suggests...
- It promotes...
- Moreover...
- In addition...
- This stereotype is harmful because...
- I see a different meaning...

Discussion Points:

- «What stereotypes do we see in the media?»
- «How can we challenge stereotypes?»
- «Are there positive/neutral stereotypes?»
- «Do stereotypes change over time?»

Вправа 23. «Crisis and Character»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To develop student's moral and ethical reasoning skills

Topic: Character Building

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.

4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- I think the right thing would be...
- It promotes...
- Moreover...
- In addition...
- If I were in that situation...
- It's not easy because ...

Discussion Points:

- «What builds strong character?»
- «How do tough choices define a person?»
- «Are there positive/neutral stereotypes?»
- «What do we learn from making mistakes?»

Вправа 24. «Traditions vs. Modernity»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To analyze the coexistence of traditions and modern values

Topic: Tradition and Change

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. Discuss traditions and their role in the modern world
5. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- Traditions are important because...
- It promotes...
- Moreover...
- In addition...
- I believe modern ways are better because ...
- We should preserve...

Discussion Points:

- «Should traditions adapt to modern times?»
- «Which traditions do you respect most and why?»
- «How do traditions shape identity?»
- «Which traditions do you respect most and why?»

Вправа 25. «Living by My Values»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To foster self-reflection skills and awareness of personal life priorities

Topic: Personal Values

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

1. Students form two circles: an inner circle and an outer circle.
2. The students in the inner circle face their partners in the outer circle.
3. The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.
4. After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- A good example from my experience is...

- It promotes...
- Moreover...
- In addition...
- I respect your opinion, but I believe...
- Both are important, but if I had to choose...

Discussion Points:

- «Which values guide you in difficult situations?»
- «Can two values ever conflict?»
- «Is it hard to live by your principles? Why or why not?»
- «Can values change over time?»

Вправа 26. «Becoming Who I Want to Be»

Тип: а) за критерієм комунікативності - комунікативна;

б) за критерієм спрямованості вправи на прийом та видачу інформації - продуктивна.

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To activate skills of argumentation, empathy, and future planning

Topic: Personal Growth and Aspirations

Format: Inner vs outer circle (Aquarium Method)

Instructions for the exercise:

Students form two circles: an inner circle and an outer circle.

The students in the inner circle face their partners in the outer circle.

The inner circle starts a discussion using the suggested phrases and their own thoughts.

After 3-5 minutes, the circles change roles or places.

Useful phrases:

- I imagine myself as someone who...
- One of my biggest goals is to...
- Moreover...

- In addition...
- I try to be...
- In five years, I hope to be...

Discussion Points:

- «Who do you admire and why?»
- «What habits or values will help you achieve that?»
- «What holds you back from becoming your best self?»
- «What would your future self thank you for doing today?»

Метод «Проектів» передбачає виконання учнями завдань, спрямованих на розвиток діалогічного мовлення через дослідницьку та творчу діяльність. Кожен Проект включає етапи планування, реалізації та презентації результатів з обов'язковим використанням діалогічного мовлення на всіх етапах роботи. Пропонуємо добірку 4 проектів .

Project 1: «Generational Influences Study»

Тип: а) комунікативний

б) дослідницько-продуктивний

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To explore differences in views, habits, and values across generations; to develop interpersonal communication, critical thinking, questioning, and interview skills

Topic: Generation and Identity (Project Method)

Format: Group work in mini-teams (3-5 groups of 4-5 students each)

Each student is assigned a specific role within the group.

Role	Responsibilities
Team Leader	Coordinates group activities, monitors deadlines
Media Analyst	Tracks types of media content and their characteristics
Survey Specialist	Designs and conducts peer surveys or interviews
Data Organizer	Collects, organizes, and analyzes data (tables, graphs, charts)
Presenter/Designer	Prepares and delivers the final presentation

Instructions:

1. The teacher forms 3-5 mini-groups of 4-5 students.
2. Each group distributes the above roles among its members.
3. Students work on the project both at home and in class. They conduct surveys, gather and analyze data, and prepare presentations collaboratively.
4. After completing their research and visuals, each group must present their project in English during the class (5-minute oral presentation)
5. After the presentation, students work in pairs to carry out a dialogic reflection by answering a set of questions.

Project Timeline & Stages

Stage	Description	Output
1. Brainstorming & Planning	Define key questions: "What values, habits, and beliefs differ between generations? ", "What shapes generational identity?"	Research Plan
2. Tracking Personal Habits	Students reflect on their own values, habits, and beliefs	Personal Logs
3. Interviewing Others	Each students interviews a person from other generation (e.g.parent or grandparent)	Interview Notes
4. Presentation	Each group prepares a 5-minute presentation in English with visuals	Slides + Oral Presentation
5. Reflection	Students reflect on what they learned about media and themselves	Dialogic + Reflection Log

Interview Questions:

1. What generation do you belong to?
2. How do you communicate with your friends and family (texting, calling, face-to-face)?
3. Have you ever had a disagreement with someone from another generation?
What was it about?
4. What do you think younger/older generations can learn from each other?
5. What values are important for your generation?

Useful Phrases:

- Compared to...
- While my generation prefers..., older generations...
- Both generations value...
- In contrast...
- One insight I found interesting was...

Useful Vocabulary:

- Generation gap.
- Shared values.
- Tradition vs. modernity .
- Upbringing.
- Cultural identity
- Respect.
- Mutual conflict.
- Stereotype.

Final Output:

- Group presentation (poster, Google Slides, Canva, etc.)
- Short dialogic pair activity based on the reflection questions below

Reflection Prompts for Final Reflective Discussion:

- «How does technology shape generational differences?»
- «How does technology shape generational differences?»
- «Are younger generations more open-minded than older ones?»
- «Can different generations really understand each other?»
- «What traditions should younger generations preserve?»
- «How do generational values influence personal identity?»

Project 2: «Media Impact Analysis»

Тип: а) комунікативний,

б) дослідницько-продуктивний

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To explore how different types of media (TV, social media, advertising, video games, influencers, etc.) influence young people's choices, values, habits, and behavior.

Topic: Media Impact Analysis (Project Method)

Format: Group work in mini-teams (3-5 groups of 4-5 students each)

Each student is assigned a specific role within the group.

Role	Responsibilities
Team Leader	Coordinates group activities, monitors deadlines
Media Analyst	Tracks types of media content and their characteristics
Survey Specialist	Designs and conducts peer surveys or interviews
Data Organizer	Collects, organizes, and analyzes data (tables, graphs, charts)
Presenter/Designer	Prepares and delivers the final presentation

Instructions:

1. The teacher forms 3-5 mini-groups of 4-5 students.
2. Each group distributes the above roles among its members.
3. Students work on the project both at home and in class. They conduct surveys, gather and analyze data, and prepare presentations collaboratively.
4. After completing their research and visuals, each group must present their project in English during the class (5-minute oral presentation)
5. After the presentation, students work in pairs to carry out a dialogic reflection by answering a set of questions.

Project Timeline & Stages

Stage	Description	Output
1. Brainstorming & Planning	Define key questions: "What types of media are we analyzing?", "What audience?", "What is media influence?"	Research Plan
2. Tracking Media Consumption	Students track their own media habits (TV, social media, YouTube, ads, etc.)	Media Logs
3. Peer Survey / Interviews	Each group creates and conducts 5–10-question surveys on media habits & influence (Google Forms or in-class)	Survey Results
4. Presentation	Each group prepares a 5-minute presentation in English with visuals	Slides + Oral Presentation

Stage	Description	Output
5. Reflection	Students reflect on what they learned about media and themselves	Dialogic + Reflection Log

Useful Phrases:

- This ad suggests that...
- It promotes the idea of...
- It stereotypes...
- The media influences young people by...
- According to our survey...
- We were surprised to find that...

Useful Vocabulary:

- Media consumption
- Influence / impact / exposure
- Advertising / branding / promotion
- Persuasion / manipulation
- Content creator / digital platform
- Bias / stereotype / authenticity

Final Output

- Group presentation (poster, Google Slides, Canva, etc.)
- Short dialogic pair activity based on the reflection questions below

Reflection Prompts for Final Reflective Discussion:

- What one surprising thing you discovered about media influence ?»
- How have your media habits changed after doing this project, if at all ?»
- Do you think the media shapes your values or choices? Why or why not?»
- What type of media do you trust the most, and why?»

Project 3: «Style and Identity Project»

Тип: а) комунікативний,

б) дослідницько-продуктивний

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: To investigate how different styles (clothes, music, language) reflect individual and cultural identities, and to develop research, critical thinking, and team skills.

Topic: Style and Identity (Project Method)

Format: Group work in mini-teams (3-5 groups of 4-5 students each)

Each student is assigned a specific role within the group.

Role	Responsibilities
Team Leader	Coordinates group activities, monitors deadlines
Media Analyst	Tracks types of media content and their characteristics
Survey Specialist	Designs and conducts peer surveys or interviews
Data Organizer	Collects, organizes, and analyzes data (tables, graphs, charts)
Presenter/Designer	Prepares and delivers the final presentation

Instructions:

1. The teacher forms 3-5 mini-groups of 4-5 students.
2. Each group distributes the above roles among its members.
3. Students work on the project both at home and in class. They conduct surveys, gather and analyze data, and prepare presentations collaboratively.
4. After completing their research and visuals, each group must present their project in English during the class (5-minute oral presentation)
5. After the presentation, students work in pairs to carry out a dialogic reflection by answering a set of questions.

Project Timeline & Stages

Stage	Description	Output
1. Brainstorming & Planning	Define key questions: "How does style express identity?", "What influences it?"	Research Plan
2.Style Journals	Students track their own style choices and what influence them (media, culture)	Style Log

Stage	Description	Output
3. Style Observation Task	Observe and record how style varies among different peer groups or subcultures	Survey Results
4. Presentation	Each group prepares a 5-minute presentation in English with visuals	Slides + Oral Presentation
5. Reflection	Students reflect on what they learned about media and themselves	Dialogic + Reflection Log

Useful Phrases:

- In my opinion, style is a way to express...
- This style represents...
- Many people use style to show their identity by...
- According research shows a connection between style and...
- Our research shows a connection between style and...

Useful Vocabulary:

- Style
- Identity
- Expression
- Cultural
- Fashion
- Trend
- Individuality
- Perception

Final Output:

- Group presentation (poster, Google Slides, Canva, etc.)
- Short dialogic pair activity based on the reflection questions below

Reflection Prompts for Final Reflective Discussion:

- «What surprised you most about others' style choices?
- «How does style influence identity in your community?
- «What stereotypes about style did you challenge?
- «How can understanding style improve communication and acceptance?

Project 4: «Modern Communication Guide Development»

Тип: а) комунікативний,

б) дослідницько-продуктивний

Main aim: To develop student's dialogic speaking skills

Sub-objectives: Create a comprehensive guide to modern communication methods, focusing on digital tools, social media, and professional communication platforms. The guide will serve as a resource for students and young professionals.

Topic: Modern Communication Guide Development (Project Method)

Format: Group work in mini-teams (3-5 groups of 4-5 students each)

Each student is assigned a specific role within the group.

Role	Responsibilities
Team Leader	Coordinates group activities, monitors deadlines
Media Analyst	Tracks types of media content and their characteristics
Survey Specialist	Designs and conducts peer surveys or interviews
Data Organizer	Collects, organizes, and analyzes data (tables, graphs, charts)
Presenter/Designer	Prepares and delivers the final presentation

Instructions:

1. The teacher forms 3-5 mini-groups of 4-5 students.
2. Each group distributes the above roles among its members.
3. Students work on the project both at home and in class. They conduct surveys, gather and analyze data, and prepare presentations collaboratively.
4. After completing their research and visuals, each group must present their project in English during the class (5-minute oral presentation)
5. After the presentation, students work in pairs to carry out a dialogic reflection by answering a set of questions.

Project Timeline & Stages

Stage	Description	Output
1. Content Research	Students explore modern communication trends and tools, identify key platforms (social media, professional apps, etc.)	Research Plan
2. Survey Communication Trends	Design and distribute surveys among peers, students, and teachers: which platforms they use, how often, for what purposes	Survey Results

Stage	Description	Output
3. Analyze Platforms	Compare features, accessibility, tone, and appropriateness of different platforms (Instagram, WhatsApp, Discord, etc.)	Comparison Chart
4. Professional Communication	Study rules of email writing, Zoom etiquette, tone in business messages, response time expectation	Communication Guide Section
5. Digital Etiquette	Identify dos and don'ts of modern digital interaction (emoji use, reaction time, group chats, formality, etc.)	Dialogic + Reflection Log
6. Presentation	Each group prepares a 5-minute presentation in English with visuals	Slides + Oral Presentation
5. Reflection	Students reflect on what they learned about media and themselves	Dialogic + Reflection Log

Useful Phrases:

- According to our survey, the most popular platform is...
- Effective digital communication requires...
- We recommend avoiding...in formal messages
- We were surprised to discover that...

Final Output:

- Group presentation (poster, Google Slides, Canva, etc.)
- Short dialogic pair activity based on the reflection questions below

Reflection Prompts for Final Reflective Discussion:

- «What communication platform do you use the most, and why?»
- «Have you ever misunderstood someone online? What happened?»
- «What surprised you in your group's research?»
- «How will this project help you in real life?»

Запропонований комплекс вправ охоплює всі ключові теми розділу «Environmental Issues» та забезпечує поступове нарощування складності завдань. Особлива увага приділяється розвитку навичок аргументації, ведення дискусії, висловлення власної думки та реагування на репліки співрозмовника. Використання актуальних тем створює природну мотивацію

до спілкування та робить навчальний процес більш наближеним до реальних комунікативних ситуацій.

Комплекс вправ може бути адаптований відповідно до рівня підготовки учнів та конкретних навчальних цілей, що забезпечує його універсальність та практичну цінність для розвитку діалогічного мовлення в старшій школі.

2.2. Аналіз та інтерпретація результатів пробного навчання

Перевірка ефективності комплексу вправ з використанням методів «Акваріум» та «Проектів» проводилась на базі Комунального закладу «Вінницького гуманітарного ліцею №1 імені М.І. Пирогова» під час педагогічної практики з 31 березня по 5 травня 2024 року. У пробному навчанні брали участь 15 учнів 10 класу.

На етапі підготовки до пробного навчання було проведено аналіз підручника High Note 4. Аналіз виявив недостатню кількість вправ, спрямованих на розвиток спонтанного діалогічного мовлення та групової взаємодії.

Рівень володіння мовою під час участі в діалозі чи дискусії оцінюється за чотирима рівнями: високий, достатній, середній та початковий. Кожен рівень має свої особливості, які допомагають визначити, наскільки учень вільно володіє лексиною, вміє висловлювати думку, підтримувати розмову та користується мовленнєвими засобами (Таблиця 2.1.)

Таблиця 2.1.

Рівні та критерії оцінювання та рівні сформованості діалогічного мовлення

Рівень	Бали	Критерії оцінювання
Високий	10-12	Учні демонструють вільне володіння лексичним матеріалом з теми, здатні ініціювати та підтримувати діалог, аргументовано висловлювати власну думку, використовувати широкий спектр мовленнєвих засобів

Достатній	7-9	Учні володіють основним лексичним матеріалом, можуть вести діалог з незначними помилками, здатні висловлювати думки з мінімальною кількістю помилок
Середній	4-6	Учні використовують обмежений набір лексичних одиниць, роблять помилки у мовленні, потребують допомоги при веденні діалогу
Початковий	1-3	Учні демонструють мінімальне володіння лексикою, значні труднощі у веденні діалогу, потребують постійної підтримки

Учні, які перебувають на *високому рівні* (10–12 балів), демонструють вільне володіння лексичним матеріалом з теми. Вони не лише здатні брати участь у діалозі, а й самі ініціюють його, підтримують розмову, вміють ставити запитання, відповідати на них та логічно й аргументовано викладати власну точку зору. Такі учні використовують широкий спектр мовних конструкцій, синонімічні ряди, складні граматичні структури. Їхнє мовлення природне, живе, а логіка висловлювань чітка й послідовна.

На *достатньому рівні* (7–9 балів) учні володіють основним лексичним матеріалом з теми, можуть підтримувати діалог, хоча й припускаються незначних помилок, які не впливають на загальне розуміння. Вони здатні висловити думку, вислухати співрозмовника, відповісти на запитання та висловити згоду або незгоду. Лексичний запас цих учнів не такий широкий, як у попередньому рівні, але достатній для ефективної комунікації. Мовлення може бути менш гнучким, проте загалом зрозумілим.

Середній рівень (4–6 балів) характеризується обмеженим словниковим запасом. Учні на цьому рівні використовують прості мовні конструкції, часто припускаються граматичних та лексичних помилок. Їм важко підтримувати діалог без допомоги, вони можуть мовчати, коли не розуміють питання, або давати неповні, односкладні відповіді. Їхнє мовлення потребує корекції та активної підтримки з боку вчителя або однокласників. Часто таким учням важко сформулювати власну думку, особливо якщо вона вимагає обґрунтування.

На *початковому рівні* (1–3 бали) учні демонструють мінімальне володіння лексикою з теми, не вміють самостійно підтримувати розмову,

відповіді переважно односкладові або потребують значної допомоги. Вони відчувають труднощі у розумінні завдання, у побудові речень і висловлюванні думок. Часто зупиняються або уникають участі в діалозі через мовленнєвий бар'єр. Без підтримки викладача або однокласників повноцінна участь у комунікації для них неможлива.

Проаналізувавши критерії оцінювання та показники сформованості діалогічного мовлення, можна зробити наступні висновки. Представлена система оцінювання забезпечує комплексний підхід до визначення рівня володіння діалогічним мовленням учнів, враховуючи як лексичну компетентність, так і комунікативні навички. Чотирирівнева градація (високий, достатній, середній, початковий рівні) з відповідною бальною шкалою (1-12 балів) дозволяє об'єктивно диференціювати навчальні досягнення учнів.

Критерії оцінювання охоплюють ключові аспекти діалогічного мовлення: володіння лексичним матеріалом, здатність ініціювати та підтримувати діалог, спроможність аргументувати власну позицію та використовувати різноманітні мовленнєві засоби. Важливо відзначити, що система враховує не лише кількісні показники (обсяг словникового запасу), але й якісні характеристики мовлення (здатність до аргументації, ініціативність у спілкуванні).

Особливу увагу в системі оцінювання приділено здатності учнів до спонтанного мовлення та креативного використання мовних засобів. Це дозволяє визначити не тільки рівень засвоєння програмного матеріалу, але й здатність учнів до практичного застосування набутих знань у реальних комунікативних ситуаціях. Важливим аспектом є також оцінювання вміння учнів адаптувати своє мовлення відповідно до контексту спілкування та соціокультурних особливостей.

Система оцінювання також враховує психологічні особливості розвитку діалогічного мовлення учнів різних вікових категорій. Це дозволяє застосовувати диференційований підхід та створювати оптимальні умови для

розвитку комунікативних навичок кожного учня. При цьому враховується не лише загальний рівень володіння мовою, але й індивідуальний прогрес учня у розвитку діалогічного мовлення.

Варто зазначити, що представлена система оцінювання є достатньо гнучкою та може бути адаптована відповідно до конкретних навчальних цілей та умов. Це дозволяє вчителям ефективно використовувати її як інструмент педагогічного впливу та мотивації учнів до вдосконалення своїх комунікативних навичок. Крім того, система передбачає можливість самооцінювання учнями власних досягнень, що сприяє розвитку їхньої навчальної автономії та відповідальності.

Важливим елементом системи є також оцінювання здатності учнів до використання різноманітних комунікативних стратегій у діалогічному мовленні. Це включає вміння перепитувати, уточнювати інформацію, використовувати компенсаторні стратегії при нестачі мовних засобів, а також здатність до мовленнєвої імпровізації. Такий підхід забезпечує формування практичних навичок ведення діалогу в різноманітних життєвих ситуаціях.

Система оцінювання також враховує культурологічний аспект діалогічного мовлення, включаючи вміння учнів використовувати відповідні форми ввічливості, дотримуватися соціокультурних норм спілкування та виявляти толерантність до різних точок зору. Це сприяє формуванню не лише мовленнєвої, але й соціокультурної компетентності учнів.

Така структурована система оцінювання дозволяє викладачам ефективно відстежувати прогрес учнів та визначати напрямки для подальшого вдосконалення їхніх мовленнєвих навичок.

Вхідний контрольний зріз складався з трьох варіантів завдань

Таблиця 2.2.

Результати вхідного контрольного зрізу

Учні	Завдання 1 (12б)	Завдання 2 (12б)	Завдання 3 (12б)	Загальний бал з максимальних 36 балів	Загальний бал за 12-бальною шкалою
Учень 1	9	11	8	28	9.3
Учень 2	6	8	7	21	7
Учень 3	7	8	6	21	7
Учень 4	10	12	11	33	11
Учень 5	3	7	4	14	4.6
Учень 6	8	6	7	21	7
Учень 7	7	7	7	21	7
Учень 8	9	8	8	25	8.3
Учень 9	4	6	5	15	5
Учень 10	7	6	6	19	6.3
Учень 11	7	9	8	24	8
Учень 12	7	9	7	23	7.6
Учень 13	8	10	7	25	8.3
Учень 14	2	6	4	12	4
Учень 15	3	6	4	13	4.3

Аналіз результатів вхідного контрольного зрізу показав (Таблиця 2.2.), що на початку пробного навчання більшість учнів (53.33%) мали середній рівень сформованості діалогічного мовлення. Найбільші труднощі виникали при виконанні завдань, що потребували спонтанного реагування та аргументації власної позиції. Учні часто використовували обмежений набір лексичних одиниць та мовленнєвих кліше, що свідчило про необхідність розширення їхнього активного словникового запасу з відповідної тематики. Особливо це помітно у результатах завдання 3, де середній бал був найнижчим через складнощі у веденні розгорнутого діалогу.

Детальний аналіз відповідей учнів виявив, що 27.78% досягли достатнього рівня, демонструючи здатність підтримувати діалог та використовувати базові мовленнєві конструкції. Однак їхні відповіді часто характеризувалися недостатньою спонтанністю та обмеженим використанням

лексики екологічної тематики. Високого рівня досягли лише 8.89% учнів, які показали здатність вільно вести діалог, використовуючи різноманітні мовленнєві засоби та демонструючи достатній рівень володіння актуальною термінологією.

Варто зазначити, що 10% учнів залишились на початковому рівні, демонструючи значні труднощі у формуванні власних думок та підтриманні діалогу. Їхні відповіді характеризувалися постійними паузами, неправильним використанням лексичних одиниць та граматичних конструкцій. Це вказує на необхідність приділення особливої уваги розвитку базових комунікативних навичок у цієї групи учнів.

Аналіз виконання окремих завдань показав, що найкращі результати були досягнуті у завданні 1, де учні мали вести діалог на знайому тематику з використанням простих мовленнєвих конструкцій. Середній бал за це завдання склав 7.8, що відповідає достатньому рівню. Це свідчить про те, що учні загалом володіють базовими навичками ведення діалогу в стандартних ситуаціях спілкування.

Завдання 2, яке вимагало використання специфічної лексики, виявилось складнішим для учнів. Середній бал склав 6.5, що відповідає середньому рівню. Основні труднощі були пов'язані з обмеженим словниковим запасом з певної тематики та невмінням правильно використовувати відповідну термінологію в контексті діалогу.

Найнижчі результати були отримані при виконанні завдання 3, де учні мали вести розгорнутий діалог з елементами дискусії на актуальну суспільну тематику. Середній бал склав 5.2, що відповідає середньому рівню. Основними проблемами були: невміння аргументувати власну позицію, обмежене використання складних граматичних конструкцій та недостатня спонтанність мовлення.

Аналіз також виявив гендерні відмінності у результатах: дівчата загалом показали вищий рівень сформованості діалогічного мовлення (середній бал 7.2) порівняно з хлопцями (середній бал 6.4). Це може бути

пов'язано з більшою схильністю дівчат до вербального спілкування та їхньою кращою підготовкою до виконання комунікативних завдань.

Отримані результати вхідного контрольного зрізу (Таблиця 2.2.) дозволили визначити основні напрямки подальшої роботи з розвитку діалогічного мовлення учнів: розширення активного словникового запасу необхідного для ведення дискусії, розвиток навичок спонтанного мовлення та аргументації, вдосконалення граматичних навичок у контексті діалогічного мовлення, розвиток комунікативних стратегій ведення дискусії (рис. 2.1).

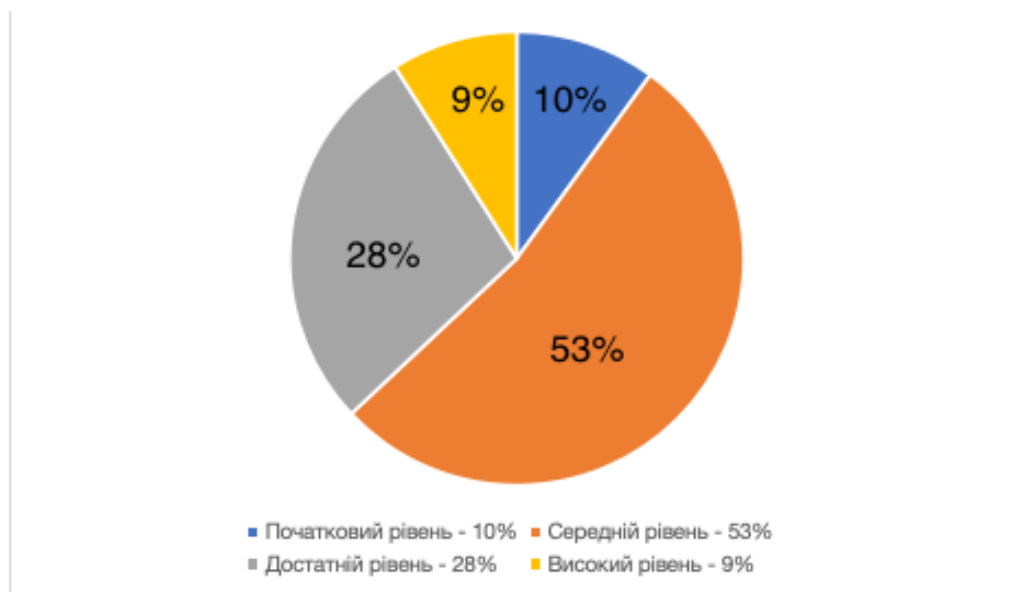

Рис. 2.1 Розподіл учнів за рівнями сформованості діалогічного мовлення

На етапі впровадження методу «Акваріум» було проведено серію з 26 вправ. Особлива увага приділялась розвитку навичок ведення дискусії на актуальні суспільні теми.

Аналіз результатів показав, що застосування методу «Акваріум» мало особливо позитивний вплив на учнів із середнім рівнем володіння діалогічним мовленням. Учні почали впевненіше висловлювати свої думки, активніше використовувати нову лексику та складні граматичні конструкції.

Важливим аспектом ефективності методу стала можливість для учнів спостерігати за діалогами своїх однокласників та аналізувати їх. Це

дозволило їм краще усвідомити типові помилки у веденні діалогу та шляхи їх уникнення. Спостереження показали, що після кількох занять з використанням методу «Акваріум» учні почали більш усвідомлено підходити до побудови діалогу, звертаючи увагу на структуру розмови та використання відповідних мовленнєвих засобів.

Особливо помітним був прогрес у використанні лексики, пов'язаної з обговорюваними питаннями. Учні почали активніше використовувати спеціальну термінологію, демонструючи краще розуміння ключових понять та здатність обговорювати їх у діалозі.

Метод «Акваріум» також сприяв розвитку навичок критичного мислення та аналізу. Учні навчилися краще структурувати свої аргументи, використовувати приклади для підтвердження своєї позиції та ефективніше реагувати на контраргументи співрозмовника.

Важливо відзначити позитивний вплив методу на психологічний клімат у класі. Спостереження показали, що учні стали більш впевненими у своїх комунікативних здібностях, менше боялися робити помилки та активно брали участь у дискусіях. Це особливо помітно у учнів з початковим рівнем сформованості діалогічного мовлення, які показали значний прогрес у подоланні мовного бар'єру.

Аналіз також виявив, що метод «Акваріум» сприяв розвитку навичок активного слухання. Учні навчилися краще сприймати та аналізувати репліки співрозмовника, що відобразилося у більш адекватних та змістовних відповідях.

Застосування методу також позитивно вплинуло на розвиток соціокультурної компетентності учнів. Вони почали краще розуміти та використовувати різні форми ввічливості, навчилися більш ефективно взаємодіяти з різними співрозмовниками та адаптувати своє мовлення відповідно до ситуації спілкування.

Впровадження методу «Проектів» відбувалося протягом 4 тижнів. Учні працювали над 4 різними проектами, які вимагали постійної взаємодії та діалогічного спілкування.

Детальний аналіз результатів показав, що учні значно покращили свої навички у різних аспектах діалогічного мовлення. Особливо помітний прогрес спостерігався у здатності ініціювати та підтримувати діалог в контексті проектної роботи.

Важливим досягненням стало покращення навичок аргументації та презентації результатів проектної роботи. Учні навчилися більш ефективно представляти свої ідеї, використовувати різноманітні мовленнєві засоби для пояснення та обґрунтування своїх рішень.

Аналіз групової динаміки показує, що метод «Проектів» особливо ефективний для розвитку навичок кооперативного навчання. Учні навчилися краще розподіляти ролі в команді, координувати свої дії та вести конструктивний діалог для досягнення спільної мети.

Особливо важливим результатом стало покращення мотивації учнів до вивчення мови. Практична спрямованість проектної роботи та можливість застосувати мовні навички у реальних ситуаціях сприяли підвищенню інтересу до навчання. Спостереження показали, що учні почали активніше використовувати мову не лише під час виконання проектних завдань, але й у повсякденному спілкуванні.

Аналіз також виявив позитивний вплив методу «Проектів» на розвиток критичного мислення та дослідницьких навичок. Учні навчилися краще аналізувати інформацію, формулювати запитання та шукати відповіді через діалог з однокласниками та вчителем. Це сприяло розвитку більш глибокого розуміння досліджуваних тем та здатності вести змістовні дискусії.

Важливо відзначити, що метод «Проектів» сприяв розвитку автономності учнів у навчанні. Вони навчилися самостійно планувати свою роботу, шукати необхідну інформацію та вирішувати проблеми через конструктивний діалог.

Результати також показали покращення соціальних навичок учнів. Робота над проектами сприяла розвитку емпатії, толерантності та здатності враховувати різні точки зору. Учні навчилися краще слухати один одного, надавати конструктивний зворотний зв'язок та вирішувати конфліктні ситуації через діалог.

Метод «Проектів» також сприяв розвитку міждисциплінарних зв'язків та розширенню тематичного словникового запасу учнів. Робота над різноманітними проектами дозволила їм опанувати лексику з різних сфер та навчитися використовувати її у контексті реальних комунікативних ситуацій.

Після впровадження розробленого комплексу вправ було проведено підсумковий контрольний зріз (Таблиця 2.3.) та (Дод. А):

Таблиця 2.3.

Результати підсумкового контрольного зрізу

Учні	Завдання 1 (12б)	Завдання 2 (12б)	Завдання 3 (12б)	Загальний бал з максимальних 36 балів	Загальний бал за 12-бальною шкалою
Учень 1	11	9	10	30	10
Учень 2	6	7	6	19	6.3
Учень 3	8	6	7	21	7
Учень 4	11	12	11	34	11.3
Учень 5	7	6	5	18	6
Учень 6	7	8	7	22	7.3
Учень 7	8	9	7	24	8
Учень 8	8	11	9	28	9.3
Учень 9	5	5	6	16	5.3
Учень 10	7	9	7	23	7.6
Учень 11	9	10	8	27	9
Учень 12	8	10	7	25	8.3
Учень 13	8	8	10	26	8.6
Учень 14	6	4	5	15	5
Учень 15	8	9	7	24	8

Середній бал класу за результатами підсумкового зрізу зріс до 7.8 балів. Динаміка змін, де високий рівень: зростання з 6.67% до 20% учнів; достатній рівень: зростання з 40% до 46.6% учнів; середній рівень: зменшення з 53.33% до 33.4% учнів.

Аналіз результатів підсумкового контрольного зрізу демонструє значний прогрес у розвитку діалогічного мовлення учнів. Особливо помітними є зростання кількості учнів, які досягли високого рівня - майже втричі зріс показник (з 6.67% до 20%). Це свідчить про ефективність впроваджених методів навчання та їх позитивний вплив на розвиток комунікативних навичок учнів.

Позитивна динаміка спостерігається також у збільшенні кількості учнів з достатнім рівнем - з 40% до 46.6%. Це вказує на те, що значна частина учнів змогла покращити свої навички діалогічного мовлення та перейти на вищий рівень володіння мовою. Такі результати підтверджують ефективність обраної методики навчання та її відповідність потребам учнів.

Суттєве зменшення кількості учнів із середнім рівнем (з 53.33% до 33.4%) є позитивним показником, оскільки це відбулося за рахунок переходу учнів на вищі рівні володіння діалогічним мовленням. Це свідчить про успішне подолання учнями труднощів у спілкуванні та розвиток їхньої впевненості у використанні мови.

Підвищення середнього балу класу до 7.8 балів демонструє загальне покращення рівня володіння діалогічним мовленням. Це відображається у більш впевненому використанні мовних засобів, кращій здатності до спонтанного мовлення та більш ефективній аргументації власної позиції під час діалогу.

Після впровадження розробленого комплексу вправ було здійснено підсумковий контрольний зріз знань учнів (Дод. А), що дозволив оцінити рівень сформованості навичок англomовного діалогічного мовлення на завершальному етапі пробного навчання. Контроль включав три завдання,

кожне з яких оцінювалося за 12-бальною шкалою, а загальний результат переводився у 12-бальну систему для зручності аналізу.

Результати контрольного зрізу (*Таблиця 2.3.*) засвідчили загальне зростання рівня мовленнєвих умінь серед більшості учнів. Найвищий результат показав Учень 4, набравши 34 бали з максимально можливих 36, що відповідає 11,3 балам за 12-бальною шкалою. Це свідчить про високий рівень опанування матеріалу, впевнену мовленнєву діяльність і сформовані комунікативні навички. Також високі результати продемонстрували Учень 1 (30 балів / 10 балів за шкалою), Учень 8 (28 / 9,3), Учень 11 (27 / 9), Учень 13 (26 / 8,6) та Учень 12 (25 / 8,3), що свідчить про якісне засвоєння вправ і позитивний вплив методичного комплексу.

Більшість учнів продемонстрували результати в межах 7–8 балів за 12-бальною шкалою, що вказує на достатній рівень сформованості діалогічного мовлення з окремими помилками у використанні лексичних або граматичних конструкцій. Наприклад, Учень 3 отримав 21 бал (7), Учень 6 – 22 бали (7,3), Учень 7 – 24 бали (8), Учень 10 – 23 бали (7,6), що підтверджує їхній поступ у засвоєнні матеріалу.

Водночас окремі учні (Учень 5, Учень 9, Учень 14) отримали низькі результати – відповідно 18, 16 та 15 балів (6, 5,3 та 5 балів за шкалою). Це може свідчити про індивідуальні труднощі, недостатню мотивацію або потребу у додатковому поясненні окремих тем. Найнижчий результат продемонстрував Учень 14, чий загальний бал склав 15 (5 за 12-бальною шкалою).

Аналіз індивідуальних результатів показує, що найбільший прогрес спостерігався у розвитку навичок ініціювання та підтримки діалогу, використанні різноманітних мовленнєвих засобів та здатності до аргументації. Учні почали активніше використовувати складніші граматичні конструкції та більш різноманітну лексику.

Важливо відзначити, що покращення результатів спостерігалось у всіх групах учнів, незалежно від їхнього початкового рівня. Це свідчить про

ефективність диференційованого підходу та здатність обраної методики задовольняти потреби учнів з різним рівнем підготовки.

Отримані результати також демонструють значне покращення психологічного клімату в класі. Учні стали більш впевненими у своїх комунікативних здібностях, менше боялися робити помилки та активно брали участь у діалогічному спілкуванні.

Такі позитивні зміни можна пояснити комплексним підходом до розвитку діалогічного мовлення, який включав різноманітні методи та прийоми навчання, створення сприятливого навчального середовища та постійну підтримку учнів у процесі вдосконалення їхніх комунікативних навичок.

Результати підсумкового зрізу (*Таблиця 2.3*) також показують, що учні значно покращили свої навички роботи в парах та групах, навчилися краще координувати свої дії та ефективніше взаємодіяти з партнерами по спілкуванню. Це є важливим показником розвитку не лише мовленнєвих, але й соціальних навичок.

Отже, проведене пробне навчання ефективності використання методів «Акваріум» та «Проектів» для розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів 10 класу показало позитивну динаміку.

За результатами вхідного зрізу (*Таблиця 2.2.*) та підсумкового зрізу (*Таблиця 2.3.*) середній бал класу зріс з 6.9 до 7.8 балів (рис. 2.2) . Кількість учнів з високим рівнем володіння діалогічним мовленням збільшилась з 6.67% до 20%, а учнів з достатнім рівнем – з 40% до 46.6%. При цьому спостерігалось зменшення кількості учнів з середнім рівнем з 53.33% до 33.4%, що свідчить про перехід значної частини учнів на вищі рівні.

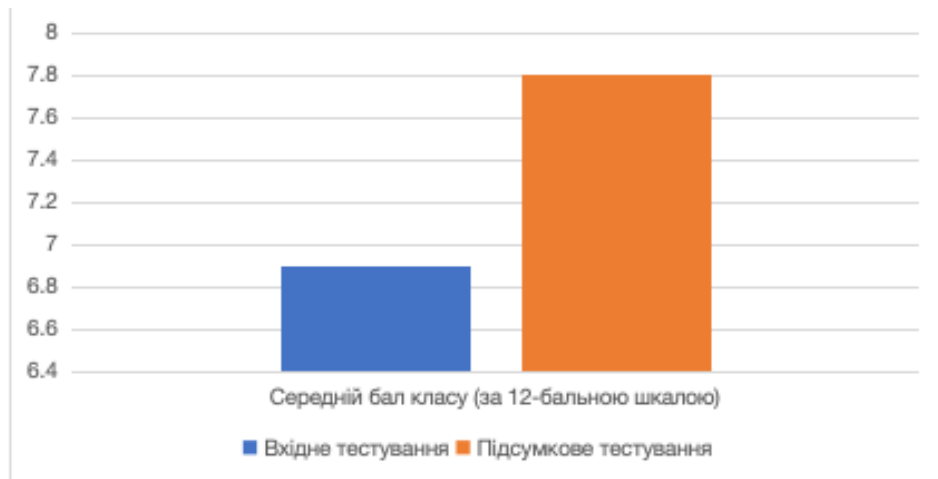

Рис. 2.2 Середній бал класу вхідного та підсумкового тестування

Також кількість учнів з високим рівнем володіння діалогічним мовленням збільшилась з 6.67% до 20%, а учнів з достатнім рівнем – з 40% до 46.6%. При цьому спостерігалось зменшення кількості учнів з середнім рівнем з 53.33% до 33.4%, що свідчить про перехід значної частини учнів на вищі рівні. Учні почали активніше використовувати тематичну лексику та мовленнєві кліше у своєму мовленні (рис. 2.3).

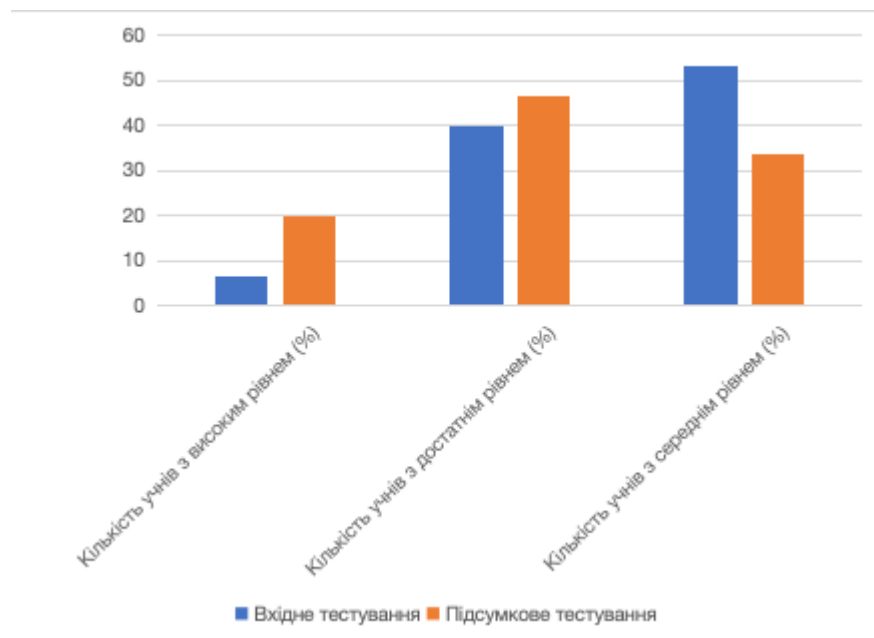

Рис.2.3 Порівняльні результати вхідного та підсумкового тестування
рівня сформованості діалогічного мовлення

Поєднання методів «Акваріум» та «Проектів» виявилось ефективним, оскільки створило оптимальні умови для розвитку різних аспектів діалогічного мовлення. Метод «Акваріум» забезпечив можливість контрольованої практики мовлення, тоді як проектна робота стимулювала спонтанне використання мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Таким чином, результати пробного навчання підтверджують ефективність розробленого комплексу вправ його впровадження в навчальний процес для розвитку англomовного діалогічного мовлення учнів старшої школи.

Висновок до розділу 2

У другому розділі було проаналізовано та розглянуто організацію навчального процесу з метою розвитку англomовного діалогічного мовлення за допомогою методу «Акваріум» та методу «Проектів».

Пробне навчання, організоване у чотири етапи (ознайомлювальний, підготовчий, етап безпосереднього впровадження комплексу вправ та підсумково-інтерпретаційний) дало змогу комплексно дослідити процес формування та розвитку діалогічного мовлення в учнів старшої школи.

На початку пробного навчання було проведено детальний аналіз підручника High Note 4, який виявив недостатню кількість вправ для розвитку спонтанного діалогічного мовлення. Відповідно до цього було розроблено комплекс із 30 вправ: 26 з використанням методу «Акваріум» та 4 з використанням методу «Проектів».

Перевірка ефективності розробленого комплексу вправ проводилась у Комунальному закладі “Вінницького гуманітарного ліцею №1 імені М.І. Пирогова” за участю 15 учнів 10 класу. Результати пробного навчання продемонстрували суттєве покращення рівня сформованості діалогічного

мовлення учнів. Середній бал класу зріс з 6.9 до 7.8 балів, а кількість учнів з високим рівнем збільшилась з 6.67% до 20%.

Метод «Акваріум» виявився особливо ефективним для розвитку навичок аргументації та реагування на репліки співрозмовника, тоді як метод проєктів сприяв розвитку спонтанного мовлення та покращенню командної взаємодії. Поєднання цих методів створило оптимальні умови для комплексного розвитку діалогічного мовлення, де контрольована практика доповнювалася можливостями для творчого самовираження.

Отримані результати підтверджують ефективність розробленого комплексу вправ та доцільність її впровадження в навчальний процес для розвитку англомовного діалогічного мовлення учнів старшої школи.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження розвитку англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи з використанням сучасних інтерактивних методів навчання (методу «Акваріум» та методу «Проектів») дозволяє зробити наступні висновки:

1. Аналіз науково-методичної літератури засвідчив, що діалогічне мовлення є ключовим компонентом комунікативної компетенції та потребує системного підходу до його розвитку. Основу діалогічного мовлення складає діалог як форма спілкування та обміну повідомленнями між двома особами. Кожен діалог містить три ключові елементи: зав'язка розмови, відповідь учасника діалогу та зворотній зв'язок. На уроках англійської мови у школі діалог розглядається як взаємодія учнів з метою вирішення певних комунікативних завдань.

2. Визначено, що формування мовної комунікативної компетенції є одним з головних завдань навчання учнів іноземної мови, що передбачає оволодіння системою мовних знаків та засобів для здійснення адекватного міжкультурного спілкування. Виокремлено основні елементи англомовної

комунікативної компетентності: мовна компетентність (здатність використовувати мовні засоби), мовленнєва компетентність (здатність застосовувати вивчений матеріал у комунікації), лінгвосоціокультурна (використання мовленнєвих особливостей) та навчально-стратегічна компетентності.

3. Встановлено, що розвиток діалогічного мовлення проходить у декілька етапів: оволодіння вміннями складати репліки, створення зв'язного тексту за допомогою вдало підібраних реплік, ведення мінідіалогів. На кожному етапі учні розвивають специфічні навички та вміння, необхідні для ефективної комунікації. Особлива увага приділяється формуванню вмінь ініціювати діалог, підтримувати розмову, аргументувати власну позицію та адекватно реагувати на висловлювання співрозмовника.

4. Дослідження показало, що використання інтерактивних методів навчання є ефективним засобом розвитку діалогічного мовлення. Інтерактивні методи засновані на особистісно-орієнтованому підході та дають широкий спектр можливостей для самореалізації учня на уроці. Метод «Акваріум» та метод «Проектів» виявились особливо ефективними для розвитку комунікативних здібностей учнів, стимулювання їх інтелектуальної активності та формування соціальної мобільності.

5. Врахування психологічних особливостей учнів старшої школи є ключовою умовою для ефективного впровадження інтерактивних методів навчання. У цьому віці відбуваються суттєві зміни в особистісному плані, психологічному спрямуванні та соціальному розвитку. Формується індивідуальний стиль розумової діяльності, відбувається становлення системи абстрактного та логічного мислення, що створює сприятливі умови для розвитку діалогічного мовлення.

6. Розроблено та перевірено ефективність комплексу вправ для розвитку англomовного діалогічного мовлення з використанням методів «Акваріум» та «Проектів». Пробне навчання, проведене на базі Вінницького

гуманітарного ліцею №1 імені М.І. Пирогова за участю 15 учнів 10 класу, підтвердило ефективність розробленого комплексу вправ.

7. Кількісний та якісний аналіз результатів пробного навчання засвідчив суттєве покращення навичок діалогічного мовлення. Кількість учнів з високим рівнем зросла з 6.67% до 20%, з достатнім рівнем – з 40% до 46.6%.

Проведення пробного навчання підтвердило ефективність розробленого комплексу вправ для розвитку англomовного діалогічного мовлення з використанням сучасних інтерактивних методів навчання. Комбінація методів «Акваріум» та методу «Проектів» створила оптимальні умови для практики різних видів діалогічної взаємодії, забезпечуючи як керовану практику, так і можливості для творчого самовираження учнів.

Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення методики викладання англійської мови у старшій школі, розробки навчальних матеріалів та підвищення ефективності формування та розвитку комунікативної компетенції учнів. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці спеціалізованих комплексів вправ для різних рівнів володіння мовою та адаптації методики для інших вікових груп.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко С. Особливості використання методу проєктів на уроках англійської мови в початковій школі. *Генезум* : зб. тез всеукр. наук.-практ. конф. 2020. С. 54-57. Режим доступу: <https://www.genezum.org/files/Особливості%20викладання%20української%20та%20іноземної%20мови%20в%20школі%20теорія%20та%20практика%20-%203б%20бірник%20тез.pdf#page=54>
2. Брецько І. І., Кравченко Т. М. Діалогічне мовлення – основа для розвитку здібностей міжособистісного спілкування. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 1. С. 39-42. Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/mnj_2016_1\(1\)_13.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/mnj_2016_1(1)_13.pdf)
3. Варга В. С., Бучмей І. І., Кисляк Н. С. Психологічні особливості старшого шкільного віку. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів*. 2022. № 15. С. 241-243. Режим доступу: <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9719/1/Psychological%20features%20of%20high%20school%20age.pdf>
4. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади. *Дивослово*. 2005. № 2. С. 5-19. Режим доступу: https://grinch-home.at.ua/statti/Interaktivni_metody_navchanna.pdf
5. Гембарук А. С. Методика використання ігор на уроках англійської мови з метою розвитку діалогічних умінь учнів. *Теоретичні і дидактична філологія*. 2021. № 11. С. 29-34. Режим доступу: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/10925/1/Gembaruk_Kazanovska_Metodyka_vykorystanya_igor_na_urokah_angliiskoi_movy_.pdf
6. Годованець Н. І., Леган В. П. Короткий огляд інтерактивних методів навчання іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. № 1 (40). С. 60-62. Режим доступу:

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvuuped_2017_1_16.pdf

7. Кійко С. В., Смаглий В. І. Інтерактивні методи навчання іноземної мови учнів старших класів. *Вісник науки та освіти*. 2022. № 2. С. 140-156.

Режим доступу:
<http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/download/2158/2159>

8. Комар О. А. Інтерактивні методи навчання в сучасній дидактиці. Умань: ВПЦ «Візаві», 2013. 304 с. Режим доступу:
https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/374/1/interaktivni_metodu.pdf

9. Костиць О. О. Психологічні особливості учнів старшої школи. *Маріупольський молодіжний науковий форум: традиційні й новітні аспекти дослідження і викладання іноземних мов і літератури* : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів і молодих учених (29 березня 2017 р.) / за заг. ред. к.п.н., доцента Кажан Ю. М. Маріуполь : МДУ, 2017. С. 235-237. Режим доступу:
https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/639/1/molodizhnyi_forum_2017.pdf#page=236

10. Меньших О. Е., Петренко Ю. О. Особливості психофізіологічних функцій учнів старшого шкільного віку : монографія. Черкаси : ЧНУ імені Б. Хмельницького, 2015. 176 с. Режим доступу:
<https://eprints.cdu.edu.ua/466/1/85123151-c971-4ba5-9da8-a4035c178ec7.pdf>

11. Михайлова О. С., Корсовецька М. Е. Формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови з використанням прийомів драматизації. *Сучасні філологічні дослідження*. 2019. № 4. С. 45-52. Режим доступу:
http://eprints.zu.edu.ua/30339/1/Михайлова_Корсовецька_стаття.pdf

12. Музика І. Місце комунікативно-мовленнєвої ситуації у навчанні діалогічного мовлення на уроках іноземної мови у загальноосвітній школі. *Маріупольський молодіжний науковий форум*. 2015. № 14. С. 154-159. Режим

доступу: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/638/1/molodizhn_yi_forum_2015_ch_1.pdf#page=155

13. Наконечна А.О., Ординська І.Я. Особливості навчання діалогічного мовлення при вивченні англійської мови: *зб. наук. пр. Нац. академії ДПС України. Серія: Педагогічні науки*. 2015. № 2. С. 175-189.

14. Опанасюк І. Взаємозв'язок емоційного інтелекту та пізнавальних процесів у старшому шкільному віці. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2014. № 19. С. 125-132. Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpfsp_2014_19\(2\)_20.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpfsp_2014_19(2)_20.pdf)

15. Пагава О. В. Чинники формування соціальної компетентності учнів старшого шкільного віку. *VIRTUS*. 2020. № 46. С. 43-48. Режим доступу: https://www.academia.edu/download/65658509/Goc_Bora_virtus_dergi_2020.pdf#page=43

16. Пометун О. І. Інтерактивні методи навчання. Енциклопедія освіти. 2021. С. 417-418. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729009/>

17. Салащенко Г. М. Навчальний діалог як засіб вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції учнів старших класів. *Зб.наук.праць «Педагогіка вищої та середньої школи»*. Кривий Ріг, 2010. № 3. С. 311-316. Режим доступу: <https://journal.kdpu.edu.ua/ped/article/download/7116/6592/10880>

18. Середюк Л. А. Проектування комунікативного середовища учнів засобами інтерактивних методик при вивченні іноземної мови. *Наукові записки РДГУ*. 2016. № 14 (57). С. 55-60.

19. Сідун М. М., Товт О. Ю. Інтерактивні методи навчання на уроках англійської мови. *Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : зб. тез. доп. міжн. наук.-практ. конф. 2015. С. 244-247. Режим доступу:

https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8710/1/2015_Оросова_Староста_Товканець_Miznarodna%20konfer_S197-199.pdf#page

20. Татаренко О. Сучасний урок технологій в контексті нової української школи. Режим доступу: https://znayshov.com/FR/23595/nmv_59-98-104.pdf (дата звернення: 12.02.2025)

21. Христич Н. Формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні учнів старшої профільної школи на основі лінгвокультурологічних стратегій. *Теоретична і дидактична філологія*. 2023. № 35. С. 108-119. Режим доступу: <https://tdp-journal.com/index.php/journal/article/download/251/200>

22. Черниш В. В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2012. № 4. С. 11-27. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/im_2012_4_4.pdf

23. Чорна І. М. Психологічні особливості тривожності у дітей старшого підліткового віку. *Людина та світ*. 2023. № 12. С. 350-352.

24. Шевченко М. Ю. Застосування інноваційних методів на уроках англійської мови (на прикладі проєктного методу). *Молодий вчений*. 2021. № 5 (93). С. 222-225. Режим доступу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/614/597>

25. Шморгун І. В. Метод проєктів як найефективніша форма організації самостійної роботи учнів. *Молодий вчений*. 2017. № 7(47). С. 341-344. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2017_7_78.pdf

26. Шовковий В., Степанюк Р. Формування в учнів 11-го класу компетентності в англійському діалогічному мовленні засобами *YOUTUBE*.

ARS LINGUODIDACTICAE. 2022. № 9. С. 51-69. Режим доступу:
<https://journals.uran.ua/ald/article/view/263135/259466>

27. Якимчук Н. В. Відбір та організація навчального матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності майбутніх філологів засобами інтерактивного навчання. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2014. № 2. С. 116-122.
28. Appel J., Klippel F. *Fremdsprachenunterricht erforschen*. Paderborn : Schöningh, 2020. 256 s.
29. Bachman L. F. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Oxford : Oxford University Press, 2020. 420 p.
30. Brown H. D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. New York: Pearson Education, 2012. 280 p.
31. Brumfit C. J., Johnson K. *The Communicative Approach to Language Teaching*. Oxford : Oxford University Press, 2022. 256 p.
32. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon : Multilingual Matters, 2021. 136 p.
33. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*. 2020. Vol. 1, No. 1. P. 1-47.
34. Cook V. *Second Language Learning and Language Teaching*. London : Routledge, 2019. 344 p
35. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors*. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2018. 235 p.
36. Coyle D., Hood P., Marsh D. *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 184 p
37. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 506 p.
38. Ellis R. *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford : Oxford University Press, 2019. 400 p.

39. Funk H., Koenig M., Koithan U., Scherling T. Didaktik der Fremdsprachen. München : Klett-Langenscheidt, 2018. 320 s.
40. Gattegno C. Teaching Foreign Languages in Schools: The Silent Way. New York : Educational Solutions Worldwide, 2017. 164 p.
41. Gehring M., Thaler W., Volkmann E., Zieglmeier L. Sprachdidaktik Englisch. Braunschweig : Schroedel, 2022. 304 s.
42. Godovanets N., Legan V. Interactive Methods of Teaching Foreign Languages: Overview and Implementation. International Journal of Education. 2021. Vol. 3, No. 2. P. 78-92.
43. Harmer J. How to Teach English. London : Pearson Education Limited, 2018. 288 p. URL: <https://ia600407.us.archive.org/21/items/HowToTeachEnglish/How%20to%20Teach%20English%20Harmer%2C%20Jeremy.pdf>
44. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London : Pearson Education Limited, 2020. 446 p. URL: <https://www.researchgate.net/profile/Bahram-Kazemian/post/Can-anyone-help-with-learning-strategies-for-creating-autonomous-learners/attachment/59d6303ac49f478072ea06b5/AS%3A273601113067522%401442242996719/download/jeremy-harmer-the-practice-of-english-language-teaching.pdf>
45. Hedge T. Teaching and Learning in the Language Classroom. Oxford: Oxford University Press, 2022. 464 p.
46. Hohenstein A., Wilbers E. Neue Lernwelten. Wiesbaden : Springer, 2018. 365 s.
47. Ihnatova O., Poseletska K., Matiiuk D., Hapchuk Y., Borovska O. The application of digital technologies in teaching a foreign language in a blended learning environment. *Linguistics and Culture Review*. 2021. Vol. 5, № S4. P. 114-127.
48. Krashen S. The Input Hypothesis: Issues and Implications. London : Longman, 2017. 128 p. URL:

<https://www.uio.no/studier/emner/hf/iln/LING4140/h08/The%20Input%20Hypothesis.pdf>

49. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford : Oxford University Press, 2022. 272 p.
50. Lightbown P., Spada N. How Languages are Learned. Oxford: Oxford University Press, 2015. 298 p.
51. Lozanov G. Suggestology and Outlines of Suggestopedy. London : Routledge, 2019. 254 p.
52. Lozynska L. F. The role of interactive learning technologies in the process of teaching foreign languages at higher medical educational institutions. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2016. № 12. С. 5–10.
53. Mitchell R., Myles F. Second Language Learning Theories. London: Routledge, 2019. 375 p.
54. Nakonechna A. O. Peculiarities of Teaching Dialogic Speech in Learning English. *Journal of Educational Studies*. 2020. Vol. 5, No. 2. P. 175-189.
55. Nation I.S.P. Teaching and Learning Vocabulary. Boston: Heinle & Heinle, 2012. 477 p.
56. Nunan D. Language Teaching Methodology. London : Prentice Hall International, 2020. 264 p.
57. Pfof M., Artlet C. Teaching Strategies, Classroom Management and Achievement. Learning and Individual Differences. 2022. Vol. 26, No. 3. P. 89-100.
58. Poseletska K., Solska T., Vyshyvana N. Planning of German language class using the Boomerang model. Social educational Project of Improving Knowledge in Economics. *Journal "Sepike"*. Frankfurt, Deutschland, Poitiers, France, Los Angeles, USA, 2020. P. 91 – 100.
59. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 410 p.
60. Salomo D., Mohr I. DAF für Jugendliche Stuttgart: Klett, 2016. 180 s.

61. Schmid D., Petko M. Das Unterrichten mit digitalen Medien. Bern : Hep Verlag, 2019. 226 s.
62. Scrivener J. Learning Teaching: A Guidebook for English Language Teachers. London: Macmillan, 2016. 416 p.
63. Stern H. H. Fundamental Concepts of Language Teaching. Oxford : Oxford University Press, 2019. 582 p.
64. Thornbury S. How to Teach Grammar. London: Pearson Education, 2016. 182 p.
65. Thornbury S. How to Teach Speaking. London: Pearson Education Limited, 2019. 156 p.
66. Ur P. A Course in Language Teaching. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 332 p.
67. Van Ek J. A., Trim J. L. M. Threshold 1990. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 192 p.
68. Widdowson H. G. Defining Issues in English Language Teaching. Oxford : Oxford University Press, 2020. 208 p.
69. Wilkins D. A. Linguistics in Language Teaching. London : Hodder Education, 2017. 256 p.
70. Willis J., Willis D. Doing Task-Based Teaching. Oxford : Oxford University Press, 2020. 294 p.
71. Wilson J. J. How to Teach Listening. London: Pearson Education Limited, 2018. 192 p

ДОДАТКИ**ДОДАТОК А**

**ДІАГНОСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ
СФОРМОВАНОСТІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ
FINAL ASSESSMENT TASKS**

Diagnostic task**Option 1.****Block 1. Replication**

Topic: «Digital Mind» (Unit 2, Hight Note 3)

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply:

A: Have you read about the latest scientific breakthroughs in AI?

B: I think it's fascinating how machines are now able to...

- a) understand and respond to human emotions.
- b) take over all creative professions completely.
- c) replace teachers in every school.

A: What do you think about using drones for delivery or rescue missions?

B: In my opinion, drones are a great example of how technology can...

- a) become more dangerous than useful.
- b) helps save lives in dangerous situations.
- c) completely control our everyday choices.

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I believe that technology is fast changing our lives.

B: A) I agree. It's both exciting and a bit scary. B) That's really fascinating.

C) I don't understand.

Block 2. Creating a coherent text

Topic: «Active and Healthy» (Unit 3, High Note 3)

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

1. What's your usual way to stay fit?
2. I go jogging three times a week.
3. That sounds great! Do you follow any special diet?
4. Yes, I try to eat more vegetables and drink a lot of water and stick to my diet.

Task 2. (2 p.) Complete the dialog by providing a logical connection of the lines:

A: Staying healthy is not just about exercise.

B: _____

A: What do you usually do to reduce stress?

B: _____

Block 3. Conducting mini-dialogues

Topic: «Generational Differences and Fashion Trends» (Unit 3, High Note 4)

Task 1. (3 p.) Model a short dialog about differences between generations in views on lifestyle and fashion (4-5 lines).

Task 2. (3 p.) In pairs, discuss the impact of social media on fashion and personal style (4-5 lines).

Option 2.

Block 1. Replication

Topic: «Social media impact» (Unit 3, Hight Note 4)

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply:

A: Do you think social media affects our mental health?

B: I believe it can have a serious impact, especially when people...

- a) compare themselves constantly to unrealistic online standards.
- b) start using paper letters instead.
- c) post too many food photos.

A: What about the way people present themselves online?

B: Well, it often seems like people try to create a perfect image to...

- a) impress others and hide their real emotions.
- b) get banned from all platforms.
- c) avoid taking selfies ever again.

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I spend at least four hours a day on social media.

B: A) I know, it can be really exhausting. B) Let's go to the cinema.

C) I never use forks.

Block 2. Creating a coherent text

Topic: «Advertising» (Unit 8, High Note 3)

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

1. Have you seen the latest commercial with that famous actor?
2. Yes! It was so persuasive.
3. Do you think celebrity endorsements really work?
4. Absolutely. People trust familiar faces.

Task 2. (2 p.) Complete the dialog by providing a logical connection of the lines:

A: I think advertising can really influence our choices.

B: _____

A: That's true. Have you ever bought something because of an ad?

B: _____

Block 3. Conducting mini-dialogues

Topic: «Trues and Lies» (Unit 6, High Note 3)

Task 1. (3 p.) Model a short dialog about a situation when you found out that someone lied to you (4-5 lines).

Task 2. (3 p.) In pairs, discuss whether it is always necessary to tell the truth. Give examples (4-5 lines).

Option 3.

Block 1. Replication

Topic: «Travel and Tourism» (Unit 4 , Hight Note 3)

Task 1.(1 p.) Complete the dialogue. Choose the correct ending to complete B's reply:

A: Do you prefer traveling by plane or by train?

B: I usually choose the train because...

- a) arrive faster than a spaceship.
- b) avoid having to talk to anyone at all.
- c) enjoy the scenery and relax during the journey.

A: What's your favourite travel destination so far?

B: Out of all the countries I've visited, I liked one the most because I...

- a) experienced a completely different culture and lifestyle.
- b) got a chance to practise my language skills with locals.
- c) found the food so good I didn't want to leave.

Task 2. (1 p.) Choose the most appropriate line to continue the dialogue:

A: I can't wait for our holiday next month!

B: A) I have to study for my exam. B) Me neither! I'm counting the days.

C) Let's do our homework.

Block 2. Creating a coherent text

Topic: «Cultural Influence» (Unit 3, High Note 4)

Task 1. (2 p.) Combine the lines into a logical dialogue:

- 1. I think cultural background really shapes who we are.
- 2. That's true. It affects our values, habits, and even how we speak.

3. Do you think globalization changes that?

4. Yes, cultures mix more now, but traditions still matter a lot.

Task 2. (2 p.) Complete the dialog by providing a logical connection of the lines:

A: Let's talk about how culture influences young people today.

B: _____

A: Interesting! How does it affect their lifestyle and thinking?

B: _____

Block 3. Conducting mini-dialogues

Topic: «Describing Art, Film and Books» (Unit 7, High Note 3)

Task 1. (3 p.) Model a short dialog about your impressions of a movie or book you have recently read (4-5 lines).

Task 2. (3 p.) In pairs, discuss why art is important in human life and what role it plays in the modern world? (4-5 lines).